Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXXI № 34 (3601) Варшава, 23 серпня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

35 років Незалежності.

Свобода має свою історію

ISSN 027-8254

Графіка Тетяни Данюченко

eprasa.pl 17d4786d0a

Мирослав СКІРКА,
голова Об'єднання українців у Польщі

35 років Незалежності України!

24 серпня 1991 року нація з більш як тисячолітньою історією проголосила свою омріяну незалежність. Вкотре? Київська Русь, Козаччина, ЗУНР і УНР та визвольні змагання 40-років XX століття показали, що українці готові жертовно відстоювати свої права як нація. Україну поневолювали та розділяли сусіди: росіяни, поляки, угорці, румуни. І завжди з ними були в нас проблеми. Розвал СРСР відкрив історичне вікно можливостей для цілого регіону Східної Європи. Російська імперія, яка будувалася століттями на поневоленні націй та пригніченні їхніх культур, розлетілася по національних швах. СРСР був продовженням російського імперського проєкту лише в дещо зміненій обгортці. Це дуже добре усвідомлювали українські патріоти, про це писали українські інтелектуали та літератори. Це розуміли українські дисиденти та еміграція. Не розуміли цього ті, хто проживав в СРСР, для яких цей імперський проєкт здавався найкращою країною світу. Навіть сьогодні не всі це зрозуміли. В тому саме велика біда України, яка після того, як стала незалежною, вірила, що за Незалежність не потрібно боротися. Ми проснулися від цього сну вже у 2014 році, коли рашисти вдерлися в Україну, а повне протверезіння прийшло у 2022 році. Зараз Україна, як жодна інша держава у Європі, знає ціну Свободи. Вже дванадцятий рік триває війна та п'ятий рік вона існує у формі протистояння повномасштабному вторгненню. Україна зараз платить неймовірно велику ціну – сотні тисяч загиблих героїчних Захисників та сотні тисяч мирних жертв, мільйони біженців у цілому світі: жінок, дітей, людей похилого віку.

У 2022 році український народ і його влада героїчно почали відбивати повномасштабне вторгнення. Це здивувало світ і викликало велику хвилю підтримки та солідарності. Нам всім здавалося, що світ порозумнішав. Що всі зрозуміли, що росія – це ворог, який не шанує ніяких законів. Але і тут ми помилялися. Це не всім стало очевидним. Найбільш болюче зранила нас всіх зрада США на чолі з президентом Трампом. Здивування і розчарування викликали позиції сусідніх з Україною Угорщини та Словаччини. Але й у Польщі зараз спостерігаємо ріст антиукраїнських настроїв та зміну реальної політики відносно України. Перспективи виборів у Польщі, Франції, Німеччині не налаштовують надто оптимістично. В нібито суцільному антиросійському блоці щораз і частіше з'являються тріщини. І в Україні війна не має ознак закінчення.

Для нас з вами та для багатьох людей все ж таки горить надія на українську Перемогу. Її найважливішою запорукою є наші Захисники – Збройні сили України та всі, хто зі зброєю та дроном в руках активно бореться з навалою. Важливою підтримкою для них є також ті з нас, хто збирає та завозить допомогу на передову. Ті, хто докидає свої пожертви до всіх збірок під час подій чи у церквах. Такими малими жестами ми створюємо капітал надії, який допомагає реально стояти та перемагати. Всі ці люди мають свій особистий внесок у Незалежність України. Це потрібно і сьогодні, і в майбутньому. Незалежна Україна дуже розраховує на жертовність всіх своїх дочок і синів, в Україні і по світу сущих!

З глибокою пошаною та вдячністю схиляємо свої голови перед нашими впавшими Героями! Їхнім мамам, жінкам, сестрам, батькам, братам, чоловікам, дітям та внукам і всім, хто їх любив або кого вони любили, висловлюємо щирі слова подяки та пошани. Герої не вмирають!

Героїчним воїнам Збройних сил України та всіх інших збройних формувань шлемо наш доземний поклін і вдячність. Ви честь і слава нашого Народу! Героям Слава!

І всім, хто щоденно трудиться для того, щоб Україна стояла та була мужньою, хто допомагає словом, вчинками та грішми, – пошана. Ми разом дійдемо до Перемоги і вона буде обов'язково з нами!

Президентові та всій українській владі, дипломатам та всім у містах та громадах, хто служить народові України, – хай вас Бог благословить та дарує мудрість і витривалість у праці на благо України. «Запануєм і ми браття у своїй сторонці...» Слава Україні! ●

eprasa.pl 17d4786d0a

ТЕМА НОМЕРА

Даріуш ШИМЧИХА, перший віце-президент Польсько-української торгової палати

Економіка перед політикою

Фото з фейсбук-сторінки Польсько-української торгової палати

Здається, що економіка – це про точні дані та статистику, а не про історію та річниці. Однак важко говорити про економіку, не дивлячись на календар та час, який пливе.

Тридцять п'ять років тому Польща та Україна розпочали свій шлях до суверенітету та економічної свободи приблизно з однакового рівня. Тоді ВВП Польщі становив близько 66 мільярдів доларів, а України – майже 70 мільярдів доларів. До повномасштабної агресії росії ВВП України становив трохи менше 200 мільярдів доларів, тоді як ВВП Польщі – 681 мільярд доларів. Це правда, що нашому економічному успіху сприяло членство в Європейському Союзі – між 2004 і 2024 роками ВВП Польщі зріс майже на 450 мільярдів доларів. Але також правда, що ми готувалися до цього економічного прогресу з 1990 року. Це були роки економічних трансформацій, політичних змін, соціальних жертв та адаптації бізнесу до європейських стандартів.

Виникає питання, чому до російської агресії Україна мала гірші економічні результати. Чи є українці менш талановитими та працьовитими, ніж поляки? Українська економічна активність у Польщі, успіх компаній, інноваційність і стійкість українських підприємств до воєнного часу демонструють протилежне. Можливо, українці менш терплячі та більш емоційні, ніж поляки, але це не пояснює всього. Чи не було в Києві Лєшека Бальцеровича та західних радників з рецептами шокової терапії? Вони були, але їхні пропозиції не були враховані в макроекономічних питаннях, хоча в Україні є економічні ліберали.

На мою думку, основоположним недоліком була приватизація, сперта на знайомства, пов'язування економічної влади з політичним впливом та клієнтелізм. Повномасштабна російська агресія, знищивши ресурси України, виснажила багатство та вплив олігархів і виявила підприємницьку силу, приховану в секторі малого та середнього бізнесу. Тим часом Збройні сили України та ветерани війни формують в Україні новий політичний клас, який йде за місцевою владою, даючи надію на зміни.

Економічні відносини наших країн є міцними та перспективними на майбутнє. Сьогодні Польща є другим за величиною торговельним партнером України після Китаю. Наш товарообіг перевищує 15 мільярдів доларів, що дає польському експорту значну перевагу. Це торговельне позитивне сальдо стало традицією в наших відносинах. Це не означає, що ми зосереджуємося виключно на торгівлі, оскільки ми також інвестуємо. До початку повномасштабної війни польський приватний сектор та державні компанії інвестували в Україну майже 1 мільярд доларів. І що важливо, польські інвестори не покинули Україну після 24 лютого 2022 року. Вони продовжують виробництво, надають послуги, сплачують податки, проводять воєнні заходи з корпоративної соціальної відповідальності, спрямовані на сім'ї захисників України, підтримують ЗСУ та розділяють трагедії українських підприємців. Згадайте лише знищення активів FAKRO, Barlinek та KredoBank.

Ми готові продовжувати інвестувати, прикладом чого є пропозиція PZU щодо MetLife Ukraine, обговорення інвестування в дорожню та логістичну інфраструктуру України, а також зацікавленість підприємців в участі в «Ukraine Facility» та позичка для участі у відбудові України.

У наших відносинах все ще є нові можливості – сила української діаспори, приватних підприємців та комерційних компаній. З точки зору Польсько-української торгової палати, ми вважаємо, що ці структури вже зарекомендували себе. Після успішного старту вони досліджують стратегії розвитку, зміцнюють польську економіку та є мостом для українського бізнесу до ринків ЄС.

ЗМІ приділяють значну увагу клімату польсько-українських відносин, зосереджуючись на історичних та політичних суперечках. Ми в Польсько-українській торговій палаті вважаємо, що не можемо змінити історію і що взаємна емпатія необхідна. Передвиборчі політичні витівки (harce) не змінять нашого географічного місцезнаходження чи загроз. Давайте робити свою роботу! Це економіка, дурню! ●

Незалежність, суверенітет, інтеграція. Україна через 35 років

Польсько-українська торгова палата запрошує вас на конференцію, присвячену 35-й річниці незалежності України та майбутньому польсько-українських відносин.
26 серпня 2026 року (10:00–14:00)
Адреса: Hotel Bellotto, Warszawa, ul. Senatorska 13/15

Дата заходу не випадкова. Ми зустрінемося через два дні після Свята Незалежності України, через 35 років після прийняття Акту проголошення незалежності України.

Конференція проводиться під почесним патронатом голови Ради співробітництва з Україною, професора Павла Коваля, Посольства Польщі в Києві та Посольства України в Польщі.

Свою участь у заході підтвердили колишні прем'єр-міністри Польщі: Ганна Сухоцька, Марек Белка та Ян Кшиштоф Бєлецький, а також колишній прем'єр-міністр України Анатолій Кінах.

Реєстрація на захід обов'язкова на вебсайті Польсько-української торгової палати **pol-ukr.com**.

eprasa.pl 17d4786d0a

Зібрав Павло ЛОЗА
Фото з фейсбук-сторінок, сайтів співрозмовників та сайту Ґданського університету.

35 років незалежності: чого поляки бажають українцям

Вже 35-й раз українці всього світу, включно з тими, хто мешкає в Польщі, святкують річницю відновлення незалежності України. З цієї нагоди ми спитали польських представників світу культури, науки, бізнесу, неурядового сектора, чого вони бажають Україні.

Сильвія Хутнік,
письменниця, колумністка й активістка

Перш за все повернення до нормального життя та закінчення цієї жахливої війни. Знайти сили, щоб розпочати відбудову країни. Але, як не дивно, я також бажаю вам багато приводів для усмішок та нестримної радості. Всього найкращого нам усім.

Цезарій Обрахт-Прондзинський,
соціолог, антрополог та історик,
професор Ґданського університету

Я добре пам'ятаю часи, коли Україна ставала незалежною. З одного боку, це було неймовірно цікаво – з усіх поглядів: політичного, державного, економічного, соціального, етнічного… З іншого – було так багато питань, сумнівів, невизначеностей, але й сподівань. Сьогодні ми можемо сказати: попри всі повороти історії, Україна ТРИВАЄ! Це незалежна держава. Її постійно несе сила українського суспільства. Його рішучість викликає захоплення та високу похвалу! Тому в День Незалежності України побажання, вітання та подяка насамперед належить саме цьому суспільству, громадянському, самоорганізованому, суспільству, яке бореться, наполегливому… Це фундамент держави. І надія, що Україна буде вільною та демократичною.

Щиро бажаю того ж нашим сусідам, друзям та співтворцям європейської спільноти. Україна, Польща та Європа ще не вмерли, поки ми живемо! Тримаймося та будьмо разом. Україно, борися, перемагай, захищай свою незалежність, розвивайся та будуй майбутнє в мирі.

Слава Україні!

Маґдалена Важеха,
акторка театру та кіно,
акторка Національного театру у Варшаві

Друзі та незнайомці, українці в Україні, Польщі чи будь-де у світі!

З нагоди Дня Незалежності України я хочу висловити свою теплоту, турботу та підтримку. Зокрема, хочу наголосити на своїй солідарності.

Війна триває вже чотири роки. Святкування річниці незалежності в мирний час – зовсім інше. Радість і гордість громадян можуть потім випромінюватися на вулицях і стати мирним проявом щастя. Зараз – все інакше. У час, коли незалежність і суверенітет порушені агресором, а війна з її найгіршими наслідками все ще триває, ця річниця має інше значення. Бажаю вам мужності та сили. Будьте наполегливими у своїй рішучості захищати Україну. Будьте наполегливими у своєму національному почутті спільноти. Незалежність України означає щасливе майбутнє для ваших дітей та онуків. Це також наше майбутнє. Цінуйте свою рідну мову та звучання своїх традиційних пісень. Цінуйте свою ідентичність і будьте щиро горді своєю культурою, своєю «українськістю». Не падайте духом. Слава Україні!

А моєму народові, нам полякам, користуючись нагодою, хотіла б побажати мужності у побудові взаємного зацікавлення та близькості, а також знайти причини для єдності з Україною. Давайте вчитися приймати та любити одне одного. Спільнота й згода – будує. Нехай це буде свято свободи!

Марцін Пйотровський,
громадський, гуманітарний та культурний діяч,
голова фонду «Folkowisko»

У День Незалежності я бажаю Україні перш за все сили та рішучості, щоб продовжувати захист своєї свободи.

Україна показує нам усім наскільки цінна свобода, скільки коштують незалежність та суверенітет. Вона також показує, що свобода означає здатність самостійно вирішувати своє майбутнє, зокрема приналежність до більшої спільноти: Європейського Союзу та демократичного світу.

Бажаю Україні виходити з цього неймовірно важкого досвіду ще сильнішою – як держава, суспільство та народ. Бажаю їй зрілості, мудрості та здатності винести на майбутнє якомога більше уроків з цих трагічних років.

Понад усе я бажаю Україні ніколи не бути самотньою та ніколи не йти самотньо.

Немає народів ближчих, ніж поляки та українці. Поляків та українців об'єднують сотні років спільної історії – іноді прекрасної, іноді дуже складної. Нас об'єднує географія, культура, досвід, але передусім спільне майбутнє. Тому бажаю Україні завжди мати доброго, чесного та відповідального сусіда й партнера в особі Польщі.

Я бажаю Україні якомога швидше вступити до Європейського Союзу. Мрію про те, щоб польсько-український кордон перестав бути бар'єром і став простором для зустрічей. Щоб ми могли подорожувати між Польщею та Україною так само вільно, як сьогодні подорожуємо до Німеччини чи Франції. Щоб Україна якомога швидше приєдналася до Шенгенської зони.

Я бажаю всім нам, полякам та українцям, щоб цей кордон ніколи більше не розділяв нас, а навпаки, зближував. Щоб ми краще пізнавали одне одного, вчилися одне в одного та прагнули зрозуміти одне одного.

Бо вільна, незалежна, демократична та європейська Україна також означає безпечнішу Польщу та сильнішу Європу. ●

eprasa.pl 17d4786d0a

Зустріч у Лігниці з нагоди святкування Дня Незалежності України

23 серпня лігницький гурток Об'єднання українців у Польщі та лігницький Комітет захисту демократії (KOD – поль.) організовують зустріч на Ринковій площі у Лігниці з нагоди святкування Дня Незалежності України.

«Запрошуємо всіх, хто хоче бути з нами цього дня – незалежно від віку, національності чи переконань. Приводьте свою родину, друзів, а також приносьте українські та польські прапори. Нехай лігницька Ринкова площа стане місцем солідарності, дружби та спільного святкування свободи цього вечора», – пишуть організатори у пресрелізі.

Місце зустрічі: лігницька Ринкова площа (Rynek w Legnicy) – біля фонтана Нептуна. Початок – о 18:00.

Фестиваль «SkovorodaFest» у Вроцлаві

22 серпня від 15:00 до 22:00 у Вроцлаві відбудеться фестиваль «SkovorodaFest» із нагоди святкування 35-ї річниці Дня Незалежності України. Як зазначають організатори, цього року захід пройде в більш домашньому форматі.

«Запрошуємо вас до нашого дому – CUKR та на подвір'я Ruska 46, де щодня працюють Фундація „Україна" й Український центр культури та розвитку. Ми хочемо показати вам цей простір зсередини, а також познайомити з людьми, організаціями та ініціативами, які разом його творять», – запрошують організатори святкувань.

У програмі заходу – концерти й виступи молодих польських та українських гуртів, зокрема дітей з Української суботньої школи, яку провадить гурток ОУП у Вроцлаві.

На відвідувачів свята також чекатиме поетичний слем, стендап та імпровізація, перформативне читання поезії, мистецькі заняття та майстер-класи з рукоділля для дітей і дорослих, а ще – ярмарок, Book Cafe, стенди громадських організацій і локальних ініціатив. Для наймолодших передбачено багатомовні анімації та творчі розваги.

Під час фестивалю охочі зможуть спробувати свої сили на симуляторі дронів та долучитися до спільного плетіння маскувальних сіток.

У рамах заходу організатори разом з учасниками теж створять відкриту мистецьку інсталяцію. Звичайно, буде можна скуштувати страви різних культур. Цього року – української, польської, узбецької та сирійської кухні.

Подія відкрита для всіх – мешканців Вроцлава та околиць, родин із дітьми, сусідів і сусідок українців, а також тих, хто цікавиться культурою, музикою та мистецтвом.

Подія проходитиме польською, українською й англійською мовами. Участь у фестивалі – безплатна.

Цьогорічний «SkovorodaFest» відбудеться за адресою: Podwórko Neonów, ul. Ruska.

У Любліні впорядкували могили українських воїнів

13 серпня Українське товариство у Любліні організувало прибирання могил воїнів Армії Української Народної Республіки на люблінському православному кладовищі, розташованому на вул. Липовій. Відбулося воно напередодні Дня Незалежності України та 106-ї річниці Варшавської битви, у якій спільно польські та українські солдати боролися проти більшовицької навали.

Як зазначають організатори на фейсбук-сторінці товариства, цього року до спільної праці біля могил приєднався новопризначений генеральний консул України в Любліні Роман Шепеляк та працівники консульства.

«Спільним зусиллям місцевої української громади та представників Генерального консульства України в Любліні навели ми порядок на могилах та навколо них», – повідомляє у мережі УТ. Одночасно представники організації наголошують: попереду ще багато праці, щоб привести могили воїнів УНР до «належного стану і продовжити їхнє відновлення».

Фото з фейсбук-сторінки Українського товариства

Зустріч голови Верховної Ради України та маршалка Сейму Польщі

Відновлення взаємної довіри, історична пам'ять і майбутнє українсько-польського партнерства стали головними темами зустрічі Руслана Стефанчука та Влодзімежа Чажастого. Зустріч голови Верховної Ради України та маршалка Сейму Польщі відбулася 10 серпня у місті Щавниця.

Руслан Стефанчук під час розмови з Влодзімежем Чажастим наголосив, що не можна дозволити складним питанням минулого чи емоціям послабити стратегічне партнерство, яке Україна і Польща вибудовували роками.

Сторони обговорили необхідність відновлення довіри, посилення міжпарламентського діалогу та збільшення кількості контактів між державами.

«Чутливі питання історичної пам'яті потрібно вирішувати через діалог, взаємну повагу та роботу істориків, а не через кроки, які лише поглиблюють розбіжності між нашими суспільствами», – читаємо слова Руслана Стефанчука на фейсбук-сторінці Верховної Ради.

Як повідомлено на сайті Сейму Польщі, підсумовуючи зустріч, Влодзімеж Чажастий зауважив, що зараз основна мета для України й Польщі – вийти з кризи у взаєминах.

«Наше завдання – зробити все, щоб політичні суперечки не переносилися на людей», – сказав маршалок Сейму.

Після переговорів політики відвідали українських дітей, які перебувають на відпочинку в Щавниці.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 17d4786d0a

УКРАЇНА — ПОЛЬЩА

Відзначення 35-ої річниці Незалежності України у Ґданську

НЕДІЛЯ, 23 СЕРПНЯ

10:00-12:00 – Архієрейська літургія за перемогу та мир в Україні.
Урочисту літургію очолить єпископ Ольштинсько-Ґданської єпархії Аркадіуш Трохановський.
Ґданськ, провулок св. Вартоломея 1. Греко-католицький конкатедральний собор св. Вартоломея і Покрови Пресвятої Богородиці.
12:00-13:00 – Урочистості біля пам'ятника Святому Володимиру Великому. Покладання квітів та урочисте виконання державних гімнів України і Польщі.
Також відбудуться виступи представників місцевого самоврядування, духовенства та громадських організацій.
Ґданськ, сквер Хрещення Русі-України поруч із конкатедральним собором св. Вартоломея і Покрови Пресвятої Богородиці.
13:00-13:45 – Марш Незалежних.
Марш солідарності з Україною розпочнеться від пам'ятника Святому Володимиру Великому та пройде до площі Солідарності вулицями Гнільною, Райською, Гевеліюша, Кармеліцькою, Лагевниками та Доками.
Старт: сквер Хрещення Русі-України
10:00-17:00 – «Вузли Перемоги» | Спільне плетіння маскувальної сітки.
Від перших днів повномасштабної війни громада Ґданська вручну плете маскувальні сітки для українських захисників на фронті. Цей простий, але надзвичайно важливий жест став символом польсько-української солідарності. Приєднуйтеся до спільного плетіння – кожна пара рук потрібна!
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, Зимовий сад (1-й поверх).
10:00-17:00 – Український книжковий ярмарок.
Українські книги для дітей і дорослих, поезія та проза, а також переклади творів українських авторів польською мовою.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, Зимовий сад (1-й поверх). Вхід вільний.
10:00-17:00 – Ярмарок української кухні.
Українська кухня відображає культурне різноманіття та багатство України. На ярмарку можна буде скуштувати традиційні українські смаколики – від вареників і борщу до татарської пахлави.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, Зимовий сад (1-й поверх).
14:30-14:50 – Передача українських книг до бібліотеки ЄЦС.
Урочисте передання українських книг генеральним консулом Світланою Крисою.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, бібліотека (1-й поверх).
15:00-17:00 – «35 років незалежної України» | Концерт солідарності з українським народом.
Зустріч з українською культурою, яка навіть у час жорстокої війни демонструє мужність, стійкість і надію.
На сцені: Julia Romaniuk & Band, гурт «Michalove», колектив українського народного танцю «Вітрогон» з Білого Бору та вокалістка Дарія Зарудна.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, аудиторія (1-й поверх). Вхід вільний.

ПОНЕДІЛОК, 24 СЕРПНЯ

7:30-8:00 – Громадське зібрання.
Мета зібрання – сприяти польсько-українському порозумінню та братерству. Участь візьмуть представники місцевого самоврядування, духовенства, дипломатичного корпусу та української громади.
Ґданськ-Оліва, сквер генерала Марка Безручка.
16:30-17:00 – «Уламки хреста з Києво-Печерської лаври» | Вернісаж.
Виставка одного об'єкта – уламків хреста з Києво-Печерської лаври, сильно пошкодженого російськими дронами під час масованої атаки на Київ у ніч із 14 на 15 червня 2026 року.
Тисячолітня Києво-Печерська лавра – православний монастир і одне з найважливіших місць християнства – є символом національної та культурної ідентичності України. Лавра внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО у 1990 році.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, Зимовий сад (1-й поверх). Вхід вільний.
17:00-18:30 – «Україна. 35 років незалежності – успіхи, невдачі, виклики» | Дискусія.
Як змінилася Європа після розпаду Радянського Союзу? Про національні політики, націоналізм і популізм у Європі, а також про сучасні загрози та виклики говоритимуть: Богдан Борусевич – сенатор Республіки Польща, Микола Княжицький – депутат Верховної Ради України, Яцек Карновський – державний секретар Міністерства фінансів та регіональної політики, Марта Коваль – голова Поморського відділення Об'єднання українців у Польщі.
Модератор: Лев Захарчишин, ЄЦС.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, Постійна виставка, зал F (3-й поверх).
Трансляція: TVP, gdansk.pl
19:00-21:00 – «Потяг „Червона Рута"» | Прем'єра фільму.
Чи вірите ви в кохання з першого погляду? У потязі «Червона Рута» кохання не тільки можливе, але й неминуче. Фільм втілює один із найвідоміших символів української культури. Режисер – Олексій Єсаков. Сценарій – Ярослав Стень та Богдан Гациляк. Продюсери – FILM.UA Group та Prototyp Production.
Ґданськ, пл. Солідарності 1. Європейський центр солідарності, аудиторія (1-й поверх). Вхід за безкоштовними квитками: bilety.ecs.gda.pl

Організатори та партнери: Генеральне консульство України в Ґданську, Європейський центр солідарності, Об'єднання українців у Польщі, місто Ґданськ, Поморське воєводство, Об'єднані Ґданськ, Комітет Захисту Демократії, громадська ініціатива «Вузли Перемоги», Фундація RC, Українська бібліотека в Ґданську, AZIMA, Пан Котовський.

eprasa.pl 17d4786d0a

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготував Павло ЛОЗА

ЗСУ привітали Польщу з Днем Війська Польського

Збройні сили України привітали Збройні сили Польщі, польський народ та Польщу з Днем Війська Польського. Слова вітання були оприлюднені на офіційній фейсбук-сторінці Генерального штабу ЗСУ.

«15 серпня – День Війська Польського (Święto Wojska Polskiego). Цього дня Польща вшановує перемогу у Варшавській битві 1920 року, коли Військо Польське разом зі з'єднаннями Армії УНР зупинило більшовицьку навалу й відстояло свободу. Столітня тяглість спільного протистояння московському імперіалізму сьогодні триває на українському фронті», – ідеться у заяві, у якій ЗСУ висловлює щиру вдячність Війську Польському та Польщі за «багаторічну системну військову підтримку від 2014 року й особливо після 24 лютого 2022 року».

Зокрема, у Генеральному штабі відзначили польське лідерство у форматах «Рамштайн», LITPOLUKRBRIG, місії EUMAM Ukraine, ініціативі NSATU та Спільному центрі НАТО – Україна JATEC, функціонуванні операції LEGIO, а також за вишкіл українських підрозділів і логістичну роботу.

«Дякуємо польському народу за прихисток українських родин і вшановуємо пам'ять громадян України польського походження та польських добровольців, полеглих за свободу. Бажаємо польським воїнам та воїнкам міцного здоров'я, а Республіці Польща – миру та процвітання. Слава Польщі! Слава Україні! Разом – до перемоги», – зазначили у Генштабі ЗСУ.

Володимир Зеленський нагадав, що українці допомагали врятувати Варшаву

15 серпня, у День Війська Польського, президент України Володимир Зеленський на платформі X згадав спільну боротьбу поляків і українців проти більшовиків. Глава держави привітав Польщу зі святом національного Дня Збройних сил та зі 106-ю річницею Варшавської битви. Президент України наголосив, що тоді доля польського народу й держави вирішилась у тій битві та «спільними зусиллями був зупинений наступ більшовиків».

«Сто шість років тому українські військові допомогли оборонцям Польщі захистити Варшаву та стримати просування більшовиків на захід. І так само зараз має програти москва, і так само зараз об'єднані зусилля народів мають значення, і так само зараз вирішується доля держав – української та наших сусідів. Пам'ятаємо, як багато можемо досягти, допомагаючи одне одному. Боремося заради свободи», – наголосив Володимир Зеленський.

Нагадаємо, що у Варшаві 15 серпня пройшов військовий парад, у якому взяли участь усі роди війська польської армії, а також представники збройних сил союзників. До заходу, що відбувся в польській столиці, було залучено близько двох тисяч військових, понад 300 одиниць наземної техніки та 60 літальних апаратів. До параду долучилися військовослужбовці Литви, Естонії, Швеції, Румунії, США, Канади, Австралії та інших країн. Одночасно у Ґдині та Ґданську проведено морський парад за участю понад 20 польських та союзних кораблів.

Представників України цього року на військовий парад у Польщі не запросили.

Раптово відійшла відома львівська майстриня витинанки

15 серпня померла Дарія Альошкіна, яка створювала витинанки та популяризувала це мистецтво у світі. Про її смерть повідомив чоловік мисткині Гордій Старух.

«Сьогодні моя любляча дружина та матір трьох моїх дітей, мисткиня світового рівня раптово відійшла у засвіти. Про чин прощання та похорону повідомлю згодом», – написав у мережі Гордій Старух.

Дарія Альошкіна народилась у Києві в родині українських скульпторів Олекси та Людмили Альошкіних. Освіту здобула у Львівській національній академії мистецтв за спеціальністю монументально-декоративна скульптура.

Мисткиня відома тим, що відродила і популяризувала давнє українське ремесло витинанки. Вона створювала ажурні панно, які сягали 5 метрів. Її роботи були представлені на виставках у понад двадцяти країнах світу.

Зокрема, витвори Дарії Альошкіної прикрашали штаб-квартиру ООН у Швейцарії. Звичайно, вона бувала й у Польщі.

У січні 2025 року ми поспілкувалися з мисткинею під час виставки її витинанок у краківському Палаці Кшиштофорів, куди вона приїхала зі своїми ученицями, які брали участь у проєкті «Паперова гармонія: українсько-польське мистецтво витинанки».

«Коли ти робиш щось своє, щось, що з тобою пов'язане, що внутрішньо переживаєш, це дає зовсім іншу, нову, енергію. Це дає тобі енергію, щоб відкрити також свій стиль», – говорила тоді мисткиня для тижневика.

У Польщі вона охоче брала участь у заходах української громади, серед іншого – в подіях та ініціативах, які організовувало Об'єднання українців у Польщі.

«Ми всі єднаємось з родиною, висловлюємо щирий жаль. Дарія з родиною мешкала і творила свої знані на цілому світі великометражні витинанки у Кракові, то для нашої громади ще більша втрата!» – цими словами на звістку про смерть Дарії Альошкіної відреагували на фейсбук-сторінці краківського гуртка ОУП його діячі.

Мисткиня була гостею на заходах «Зустрічі на пограниччі» у Перемишлі *(на фото)*, молодіжному фестивалі «JarmaRock FEST» у Ґданську та інших українських подіях у Польщі.

Фото з архіву тижневика

eprasa.pl 17d4786d0a

Григорій СПОДАРИК

Допомога Польщі Україні: факти, цифри і гіркий діагноз

У 2022 році Польща була одним із лідерів допомоги Україні. Це був час величезної суспільної мобілізації, солідарності та швидкої організації підтримки. Допомога мала гуманітарний, політичний і військовий характер, а її масштаб був безпрецедентним. Сьогодні ситуація виглядає інакше. Допомога помітно скоротилася, а тема України частіше поступається місцем внутрішнім суперечкам і політичним розрахункам. Саме цій зміні присвячене дослідження Марека Зюлковського «Польська допомога Україні. Голі факти і гіркий діагноз». Автор – досвідчений польський дипломат, колишній посол Польщі в Україні та Кенії, постійний представник Польщі при НАТО. Він також був директором Департаменту співробітництва з питань розвитку Міністерства закордонних справ, а згодом заступником державного секретаря МЗС, відповідальним, зокрема, за безпеку та східну політику.

Автор аналізує масштаби польської допомоги, її значення та причини, через які Польща з одного з лідерів підтримки перетворилася сьогодні на значно менш активного учасника. Відправною точкою є ширший контекст польської допомоги розвитку, яку Польща надає з 2004 року. На неї країна витрачає близько 0,14-0,15% ВНД (Валовий національний дохід), що порівняно з іншими країнами ЄС є відносно невеликою часткою. Для порівняння, у 2016 році цей показник становив 1,0% ВНД у Люксембурзі та 0,95% у Швеції.

Цифри та їхнє представлення

Марек Зюлковський звертає увагу, що проблема полягає не в самому масштабі польської допомоги, а в способі представлення даних. На його думку, частина звітів державних установ використовувала методику, яка дозволяла показати Польщу як одного з найбільших донорів.

Наприклад, вартість допомоги у 2022-2023 роках порівнювали з ВВП (Внутрішній валовий продукт, пол. PKB) за 2021 рік, а не з ВВП відповідних років. До того ж в одну загальну суму включали не лише кошти, передані Україні, а й витрати на допомогу біженцям, які перебували в Польщі. У результаті виникали дуже високі показники, які добре виглядали в медіа, але ускладнювали реальне порівняння Польщі з іншими державами.

За підрахунками Зюлковського, якщо застосувати стандартну методику і співвіднести допомогу з ВВП тих років, коли її надавали, її вартість становила близько 1,7% ВВП, а не 3,82% чи навіть 4,91%, як випливало з презентацій Канцелярії президента РП та Канцелярії голови Ради міністрів. І власне проблема починається вже на рівні офіційних презентацій. Хорошим прикладом такого механізму стала інформація про нібито витрачені Польщею 6,7% ВВП на допомогу Україні. Таку цифру поширювали в соціальних мережах у 2025 році. Вона виглядала дуже переконливо. Проблема, однак, полягала в тому, що це не означало, ніби Польща протягом трьох років витратила на Україну 6,7% свого ВВП. Як пояснив Міхал Істель у Konkret24, згідно з даними Інституту світової економіки в Кілі, Польща від лютого 2022 року до червня 2025 року спрямувала на допомогу Україні та біженцям близько 39,7 млрд євро. З цієї суми приблизно 35 млрд євро становили витрати, пов'язані з біженцями, які перебували в Польщі, а близько 5 млрд євро припало на військову, фінансову та гуманітарну допомогу Україні. Звідки ж взялися 6,7%? Із застосованої методики. Суму допомоги за кілька років порівняли з ВВП Польщі за 2021 рік, тобто ще до повномасштабного російського вторгнення. Водночас часто забувають про інший бік балансу. За даними Deloitte, українці, які працюють у Польщі, збільшили польський ВВП на 1,5% у 2022 році, 2,3% у 2023 році та 2,7% у 2024 році. Лише у 2024 році це означало близько 99 млрд злотих додаткової вартості для польської економіки. Отже, мільярди злотих чи відсотки ВВП мають демонструвати силу та значення Польщі. На думку Зюлковського, такий підхід може призводити до перебільшення реального масштабу допомоги.

Від солідарності до очікування вдячності

Другою проблемою автор називає очікування вдячності від України. У польській дискусії дедалі частіше звучить думка: якщо ми допомагаємо, Україна повинна віддячити і виконувати певні очікування. Зюлковський зазначає, що такий підхід має конкретний наслідок і з українського боку. Українці дедалі частіше сприймають польську допомогу як інструмент тиску, а в українських соціальних мережах з'являються гасла «Вдячність – це не повідець і не нашийник», «Допомога – це не акт власності» або «Солідарність – це не ліцензія на приниження». На думку автора, це може призводити до падіння довіри до польської політики щодо України. Як він пише, українська сторона «де-факто вже не просить допомоги з Польщі», оскільки допомога дедалі частіше асоціюється з умовами та очікуванням політичної відплати. Водночас Зюлковський нагадує, що Польща сама протягом багатьох років користувалася допомогою західних держав. Після 1989 року країна отримувала фінансову та експертну підтримку, а після вступу до Європейського Союзу – величезні кошти на розвиток. Західні партнери при цьому не вимагали від Польщі постійно демонструвати вдячність. Важливішим було те, чи правильно використано допомогу і чи дала вона результат. На думку Марека Зюлковського, так само слід дивитися і на допомогу Україні. «Допомога має сенс, якщо служить бенефіціару, а задоволення донора має полягати в переконанні, що бенефіціар правильно використав цю допомогу», – пише автор аналізу. У його наступній частині автор розглядає військову допомогу Україні. Він підкреслює, що необхідно розрізняти техніку, яку Польща передає Україні як безоплатну допомогу, та озброєння, яке Україна купує у польських компаній.

eprasa.pl 17d4786d0a

За словами автора, до середини 2026 року Польща передала Україні у формі безоплатної допомоги військову техніку на суму близько 16,45 млрд злотих, причому аж 90% цієї допомоги припало на 2022-2023 роки. Це були величезні зусилля, особливо на початку війни. Польща швидко передала, зокрема, танки T-72, гаубиці Krab та комплекси Piorun, які українські військові високо оцінювали. Водночас війна створила величезний ринок для польської оборонної промисловості. Отже, допомога і продаж зброї – це два різні потоки. У 2022-2024 роках польський експорт озброєння перевищив 6 млрд євро, а близько 80% цієї суми становила техніка, яка потрапляла в Україну. Це означає, що Польща не лише допомагала Україні, а й багато заробляла на продажу зброї. На думку автора, цей аспект часто відсутній у польській дискусії. Марек Зюлковський критично оцінює і нинішнє скорочення військової допомоги. На його думку, Польща повинна чітко визначити, чи хоче передусім допомагати Україні, чи розвивати з нею нормальну економічну співпрацю та продавати їй зброю. Якщо обирається друга модель, не варто одночасно представляти відносини з Україною виключно як односторонню польську жертву й очікувати натомість особливої вдячності. Автор звертає увагу і на те, чого часто бракує в офіційній статистиці, – допомогу звичайних поляків. На його думку, 2022 рік був винятковим моментом, коли мільйони людей безкорисливо допомагали українцям. Організовували збори коштів, транспорт, передавали продукти та ліки, надавали житло, допомагали у школах, установах та у пошуку роботи. Це була не лише державна допомога, а передусім величезний низовий суспільний рух. Польща тоді змогла дуже швидко організуватися. Особливу роль відіграли також підприємства та бізнесмени, які передавали допомогу на сотні мільйонів злотих. Марек Зюлковський наголошує, що з цієї співпраці мала зиск і польська економіка. Обсяг торгівлі Польщі з Україною становив близько 73 млрд злотих у 2022 році, 71 млрд злотих у 2023 році та 77 млрд злотих у 2024 році. У Польщі сьогодні працює близько 30 тисяч компаній, заснованих українцями, а в торгівлі з Україною Польща має виразну перевагу експорту.

Україна – не лише отримувач допомоги

У наступній частині Марек Зюлковський описує зміну, яка відбулася у ставленні Польщі до України. На його думку, у 2022 році домінувала культура солідарності, а сьогодні її дедалі частіше замінює холодний власний інтерес. Автор звертає увагу, що допомогу почали пов'язувати з українською «вдячністю», інтересами польських професійних груп або політичними очікуваннями. Прикладом стали суперечки навколо українського зерна, обмеження соціальної допомоги для біженців чи дедалі частіше повторюване гасло «це не наша війна». Автор вважає такий підхід помилковим: «Це наївний тип реалізму, який спонукає того, хто допомагає, висувати бенефіціару вимоги щодо відплати». На його думку, допомога не повинна перетворюватися на транзакцію, за яку інша сторона згодом має заплатити політичною вдячністю. Автор зауважує також, що Польща дедалі більше відстає від частини європейських союзників. У 2024-2025 роках європейські держави передали Україні близько 100 млрд євро, тоді як польська допомога становила близько 3 млрд злотих. Особливо активно долучаються північні та балтійські держави, які спрямовують на допомогу близько 1% ВВП. На думку Марека Зюлковського, наслідком скорочення допомоги стає також зменшення значення Польщі у відносинах з Україною. У 2025 році Польща опинилася лише у першій двадцятці найбільших донорів. Автор наголошує, що Україна знає реальні масштаби підтримки з боку різних держав і відповідно формує свою політику. Якщо Польщі дедалі менше є що запропонувати, її голос у переговорах щодо України також стає слабшим. Окремо автор аналізує участь Польщі у відбудові України. На його думку, це може стати величезною економічною можливістю – відновлення країни вимагатиме сотень мільярдів євро і створить ринок для компаній із багатьох галузей. Польща брала участь у попередніх конференціях, присвячених відбудові України, але не виступала там як головний донор. Зміна відбулася у 2026 році, коли Польща стала господарем конференції у Ґданську і тимчасово приєдналася до платформи держав, які підтримують відновлення України. Водночас Марек Зюлковський звертає увагу, що Польща не має наміру виділяти на відбудову значні прямі дотації з державного бюджету. Натомість вона робить ставку передусім на кредити, гарантії та участь польських компаній у майбутніх інвестиціях. У Ґданську Польща виступила радше як організатор і посередник між Україною та бізнесом, ніж як держава, яка фінансує відбудову. Автор вважає, що така модель може бути вигідною для Польщі. Україні будуть потрібні нові дороги, енергетика, житло, інфраструктура та сучасні технології. Польські компанії вже мають досвід роботи на українському ринку, а дві країни пов'язують тісні економічні контакти. Однак Марек Зюлковський наголошує, що не варто дивитися на відбудову України лише як на можливість заробити. «Польща є для України своєрідним підручником побудови сучасної економіки», – пише він. На його думку, Польща може відіграти важливу роль у відновленні сусідньої держави, але повинна поєднати власні економічні інтереси з реальною підтримкою України.

Доповнення до українських зусиль

Наприкінці свого аналізу Марек Зюлковський звертає увагу на те, що польська дискусія про Україну дедалі частіше зосереджується на тому, чого Польща очікує взамін за допомогу, замість того, щоб говорити про значення самої підтримки. Особливо значущою є його оцінка ролі самих українців. Допомога з-за кордону була надзвичайно важливою, але не можна створювати враження, ніби Україна вистояла виключно завдяки підтримці інших держав. Основний тягар війни несуть українське суспільство та українська армія. Українці не лише воюють на фронті. Суспільство організовує збори коштів, підтримує військо, а бізнес дедалі активніше долучається до виробництва військової техніки, особливо безпілотників. В Україні сформувалася ціла система співпраці держави, армії, волонтерів і підприємців. Завдяки цьому країна розвиває власні оборонні можливості та поступово стає менш залежною від іноземної допомоги. «Власну безпеку не будують виключно на чужих гарантіях, а передусім власними силами», – наголошує автор. Саме тому, на його думку, варто змінити спосіб розмови про допомогу Україні. Це не проста схема: Польща допомагає – отже, Україна зобов'язана віддячити. Україна сама платить величезну ціну за війну, а міжнародна підтримка є передусім доповненням до її власних зусиль. Цю перспективу, на думку Зюлковського, потрібно враховувати і в польській дискусії про вдячність та взаємність. Адже допомога Україні – це не лише питання того, скільки Польща віддала, а й питання того, якою ціною Україна захищає себе, наскільки ефективно використовує отриману підтримку і яке значення має сильна Україна для безпеки самої Польщі. ●

eprasa.pl 17d4786d0a

Анна ВІННИЦЬКА
Фото надала греко-католицька парафія у Кошаліні

Живий досвід віри: «Веселі канікули з Богом»

Насичений і радісний тиждень: молитва, знайомства, дружба, танці, пісні, ігри, майстер-класи, цікаві поїздки та багато пригод! Найголовніше – хочемо, щоб ці канікули стали для дітей часом, коли вони відпочинуть, знайдуть нових друзів і ще більше пізнають Бога та Його любов – читаємо на сторінці греко-католицької парафії у Кошаліні, яка разом з товариством «Майстерня» організувала тижневий християнський табір для дітей «Веселі канікули з Богом».

– В таборі мені дуже подобається. Найбільше – спільна молитва та спів, – каже Сашко, який до Польщі приїхав з Тернополя, коли йому було всього три роки. Тут вже навчається у початковій школі, де має польських друзів.

– Мені також подобається спільна молитва. Крім того, люблю гратися з м'ячем, танцювати та проводити час на екскурсії, – каже Микола родом з Польщі.

Олександра до Польщі приїхала з Вінницької області, з міста Ямпіль.

– Ми вчора з'їздили в Долину Шарлотти, де бачили багато звірят і там було дуже гарно. Найбільше мені сподобалися тюлені – було класно і весело. Теж подобаються всякого роду ігри та танці, – розповідає Олександра.

Табір сподобався також Остапові, який до Польщі приїхав теж після початку повномасштабної війни:

– Тут граємо в футбол, молимося і знайомимося з новими друзями.

А Давид каже: я зі Львова і до Польщі приїхав дев'ять років тому.

– Мені тут подобається, але дуже б хотів поїхати в Україну відвідати бабусю Галю. В таборі люблю гратися у різні ігри, а найбільше в м'яч, – розповідає Давид. Він після закінчення табору поїхав до Львова відвідати бабусю.

Усі діти почуваються у Польщі безпечно.

– З благословення пароха, митрата Богдана Галушки, греко-католицька парафія в Кошаліні спільно з товариством «Майстерня» організувала тижневий табір «Веселі канікули з Богом». День у нас розпочинався з Божественної літургії. Потім відбувалися різні танці, так звані банси. Ми запозичили цю традицію зі Старого Завіту. Коли цар Давид, сповнений Святого Духа, супроводжував внесення Ковчега Завіту до Єрусалима, він настільки радів Божій присутності, що почав танцювати. Тому танець є виявом прослави Бога. Саме тому в нашій програмі є банси, – розповідає отець Володимир Кінаш, сотрудник греко-католицької парафії у Кошаліні.

Протягом кожного дня на дітей чекали катехизація, заняття, присвячені розумінню Божественної літургії, а також різноманітні інтеграційні ігри та творчі заходи, через які діти відкривали для себе красу християнської віри та просто гралися і відпочивали.

– У кожному нашому заході ми прагнемо показати дітям живого Бога, який присутній у церкві. Хочемо, щоб вони відкрили для себе, що віра – це не лише молитва,

eprasa.pl 17d4786d0a

а й радість, спільнота, дружба та щоденне життя з Богом. На жаль, для багатьох дітей, які приїхали з України, релігійне життя обмежувалося лише участю в Божественній літургії, вони не відвідували хоча б регулярно катехизацію. Тому ми прагнемо допомогти їм відкрити живого Бога, зрозуміти, що віра – це не лише участь у Літургії, хоча вона є найважливішим моментом не тільки «Веселих канікул з Богом», а й усього життя християнина. Ми хочемо, щоб діти відчули Божу присутність, полюбили її, щоб із радістю приходили до церкви й духовно зростали. Навіть через такі прості речі, як банси, вони можуть пізнавати Бога і переживати радість спільної молитви та прослави, – каже о. Володимир.

Сергій до Польщі приїхав після початку повномасштабної війни з Дрогобича. Він за віком вже старший і в таборі є культурним аніматором та доглядає за дітьми.

– У нас весела та радісна атмосфера, файно ходити кожен день до церкви молитися Богові, відвідувати нові місця, як-от зоопарк, де дивилися виступ тюленів. Потім ми бачили ще багато інших тварин, тому всі були в захваті від цієї поїздки, – розповідає Сергій. У Польщі хлопець почувається безпечно, тим не менше відчуває вороже ставлення деяких поляків до українців. Але, як каже, хоче вірити, що таких менше, оскільки більшість поляків привітні та добрі люди. В початковій школі три останні роки його булили, сильно ображали. Потім Сергій навчався в технікумі, де мав кілька сутичок з поляками, але нарешті все врегулювалося.

– Я не розумію ненависті поляків до українців, може, Україна в свої часи робила погані речі з поляками, але це було в минулому, а зараз треба думати про сьогоднішній день, – каже Сергій.

В таборі, крім опікунів та аніматорів з «Майстерні» Марії Чонки та Людмили Кави, участь взяли також два семінаристи з Кракова – брат Володимир Михайлишин та брат Віталій Романець, які закінчили Тернопільську вищу духовну семінарію, а також навчалися у Києві та Кракові.

– Цього року ми до «Літа в Майстерні» добавили «Веселі канікули з Богом», позаяк о. Володимир дуже хотів це зробити. Попередні чотири роки ми організовували «Літо в Майстерні» і в нас вже є досвід, надбання, матеріали та вихователі. Тож базуючись саме на нашому досвіді, ми змогли провести «Веселі канікули з Богом». Попри різні непорозуміння, тішимося, що робимо це разом з о. Володимиром,

бо це все для добра наших дітей та молоді. Тішимося, коли бачимо радісні обличчя дітей, які радіють від нашої присутності, але і трошки сумуємо, бо це наш останній табір. Ми, однак, знаємо, що посіяли добре зерно, яке буде продовжувати о. Володимир, – каже Дарія Антошко, голова товариства «Майстерня».

– Ми прагнемо залучити до життя церкви якомога більше дітей і молоді, адже саме вони є її майбутнім. Чимало з них ніколи не чули, що час із Богом може бути водночас радісним, цікавим і сповненим дружби. Саме тому намагаємося створити таку атмосферу, щоб кожна дитина почувалася тут як удома, а ті, хто з України, ніби в Україні. Хоч більшість учасників приїхали з різних регіонів і належать до різних церковних традицій, у Кошаліні ми хочемо дати їм відчути єдність, тепло й любов Божої родини. Для мене велика радість бачити, що діти, незалежно від того, де вони виросли, прагнуть брати участь у християнському таборі та разом прославляти Бога в нашій церкві, – каже о. Володимир. ●

eprasa.pl 17d4786d0a

«Родина» на концерті з нагоди свого 35-річного ювілею

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті та Славомира Савчука

«Родина» з Дуб'яжина – 35 років на сцені

Віддавна це фольклорна візитка Підляшшя. Ансамбль «Родина» з Дуб'яжина, що в ґміні Більськ-Підляський, з 1991 року прославляє не лише своє село, але й українське середовище та цілий регіон і його культуру. 9 серпня колектив відсвяткував свій 35-річний ювілей.

Дуб'яжин здавна славився своїми чудовими музичними голосами. Тому й у 1991 році з ініціативи мешканців, Союзу українців Підляшшя та Ґмінного управління Більська-Підляського група людей організувалася для розвитку і промоції музичної культури свого регіону.

Початки «Родини» пов'язані з особою покійного Василя Павлюка з Рівненського інституту культури, музиканта-фольклориста, збирача народної творчості, педагога та водночас засновника відомого студентського фольклорного колективу «Горина» з Рівного. Саме він був першим керівником «Родини». Згодом з дуб'яжинцями працювали Степан Ярмола та Миколай Якубович з України. З 1995 року, тобто вже понад 30 років, «Родину» веде Єлизавета Томчук (Рижик), випускниця Інституту культури Рівненського державного гуманітарного університету, жителька сусіднього села Кнориди.

За 35 років свого існування колектив мав безліч концертів не лише в Польщі, але й за кордоном, у тому числі в Україні. Зараз важко було б усі перерахувати. Був теж переможцем престижних конкурсів, між іншим в 2010 році зайняв І місце у відомому Загальнопольському фестивалі капел та народних співаків у Казімежі над Вісłою, а в 2022 році здобув головну нагороду цього конкурсу – Башту.

Ще до ювілею вдалося порозмовляти з учасниками «Родини», не лише з Дуб'яжина, але й інших близьких сіл. Ось які їхні враження з нагоди ювілею.

«Ніколі не думала, што я туолькі проспіваю, – говорить Люба Нікітюк. – Алє колі вони перейшлі тиє 35 літ? То ж то треба било пришиховатися, убратися, їхати. І так-о часами положуся, згану і говору сама до себе – як то так аж 35 літ проспівати?»

«Тут самиє Нікітюкі, – сміється Віра Нікітюк з Мокрого. – Я вже може до 30 доходіт, як співаю. Бо найперше в Кнoридах співала пара літ, а як там розвіеялосьо, то пошла сюди, до пані Елі. Їхала з мамою, мене забралі і я сюди пришла. Співаю і тут, і в церкві».

«Я вже буольш як 20 літ співаю, бо зразу осталася сама і мніе дієті сказалі, коб вишла з хати, коб пошла десь в люде, – додає Станіслава Павлючук. – Так ходжу і тепер тягне. Я вже старая, алє іду, ще хочеться пуйті міжи люде, десь поїехаті. Ну, што зробіш? Вже зара мусі кунець буде, бо ми старії, нема колі співаті».

«Не признавайся, што ти вже такая старая», – реагує на це одна із жінок з колективу.

eprasa.pl 17d4786d0a

«А што, не старая?» – відповідає пані Станіслава.

«25 літ то, може, вже й напевно ходжу, – представляє історію своєї участі в колективі Надія (Надзя) Бондарук. – Я як пришла співати, то не дихала, бо думала, што ж я уміею? Алє як наша кєровнічка такая міла, файна, мене притуліла, і я тепер ціели час єї подношу, што я туолько но за єї співаю. Бо коб била інна, то може так би не ценіла, а так я є уценьона, дзвоніт до мене пані наша Еля і я їеду. А ми з'їезділі, то – люде! – я і не подумала! Де ми не булі, бо де булі – то треба – о! – ксьонжку напісати. І всюди займалі перши місця. Значит – суперова „Родина"! То всьо, бо пані Еля добре нас веде і ми добре співаєм».

«Я сама походжу з Мокрого, – говорить Реґіна (Реня) Вашков'як. – Вишла замуж за католіка і ми разом співаємо. Я помню, як ми зачалі співаті. Моя баба, святої пам'яті Антоніна Шевчук, співала в церкві. Ну і приїехалі з церковного хуру співаті за покойніком, і вони сказалі для мене і для мужика, жеб ми приходілі до „Родини". Найперуч мужик пришов. То його спиталіся: „Де ти жуонку покінув? Нехай вона приходіт співаті". І так вже туолько часу співаємо. Я ще роб'ю, алє в сюом рокові одходжу на емеритуру. Пока здоров'є позваляє, то добра оказія одорватіся, поспіваті, з людьміма повстречатіся».

Розповідь дружини доповнює Володимир (Владек) Вашков'як: «Початкі зесполу здається недавно, алє вже туолькі літ мінуло. То так як моя жуонка казала, некотори з „Родини" є в церковнум хурови і тесця мати вмерла, вона була сторожом у церкві. І вони до мене: „Ходь, ходь". А я католік, поміешани. Алє зачав співати по покойному піесні. Ну і вже Янек Томчук і Люба з „Родини", бо добре зналіся з мею бабою, кажут: „Приходь". Я пришов на першу прубу, а тут питают: „Де жуонка?" Говорат, що борони до ліеса не береться, алє я взяв. Бувало, що вже хотіев кідати, а кєровнічка каже, що „obiegówki" не подпише. Не здається, що то вже туолькі літ, алє пока здоров'є послужит, то якось будем тягнути тоє. Часами вже кажу: „А, не пуйду", алє хочеться. PESEL є, його не зміениш, но ще хочеться десь поїехати. Так як Надзя говорила – де ми не булі – і на Літві, і в Казімєжу, так хотіелі Башту і мусилі єї взяти. То є так, що дєла всіе оставляєм дома і їедем. Бо коб не зеспул, то чи булі би ми в тих всіех місцях?»

Хоча «Родина» гуртує, перш за все, представників старшого і найстаршого поколінь, але долучаються до неї також і молодші, як хоча б письменниця Варвара Горальчук з Мокрого, авторка, між іншими, романів «Nadzieja aż po horyzont» і «Miód», а також поетичної збірки «Plecionka losu». Останнім часом вона видала говіркою свого села збірку оповідань «Czołowiek i baba».

«Я оде з найкоротшим стажом, хоч нашу кєровнічку Елю знаю од дітяті, бо ми разом ходілі до подставувкі, – зізнається письменниця. – Вона все співала і добре юой тоє виходіло. А як я попала до зесполу? Приїехалі двіе пані до мене і пані Надзя говорит: „Ході до нас співаті". Я кажу: „Не вміею". „Не бідуй, научим". Ну і научилі. Мніе тут подобається, бо ми співаєм пісніе всякого сорту, алє думаю, што треба било би поширіті наш склад, бо научитісь співаті можна – Еля научит. Наш репертуар богати, бо то же ж наша спадчина, а нема кому співаті. Є велікі потенціал – є чого учитісь і є што переказуваті молодим».

Про репертуар гурту каже керівниця «Родини» Єлизавета (Еля) Томчук, дякуючи якій ансамбль весь час на найвищому виконавчому рівні: «В нашум репертуари

Люба Нікітюк і Надія Бондарук на українському фестивалі «На Івана, на Купала» в 2025 році

пісень є мнуого, якби сіелі і почалі вибіраті, то не знаю, куолькі годін моглі би співаті. Може не всіе пісніе паментаємо, алє всього того назбіралося б мнуого. Маємо всякі пісніе, бо не можемо співаті ціели час свого, з Дуб'яжина. Шукаємо тоже в інних сьолах нового репертуару. Передусіем, колі є конкурс "З пудляської криниці", шукаємо чогось нового, щоб тих кілька пісень протягом року було нових».

Сьогодні важко переоцінити роль «Родини», яка показує, що можна зберігати та популяризувати вмираючу музичну традицію Підляшшя. Причому можна це робити на високому професійному рівні, про що й свідчать численні нагороди. Тому зараз «Родина» – це один з провідних фольклорних колективів українського середовища Підляшшя, його гордість і візитка назовні.

Саме тому з нагоди ювілею міністерка культури та національної спадщини Польщі Марта Ценковська на прохання війта ґміни Більськ-Підляський Катажини Корицької нагородила гурт «Родина» Почесним знаком «Заслужений для польської культури». Це вияв найвищого визнання багаторічної праці колективу, пристрасті та відданості справі збереження культурної спадщини та передачі її майбутнім поколінням.

Церемонію нагородження під час врочистого ювілейного концерту в Дуб'яжині провели заступник підляського воєводи Павел Крутуль та війт ґміни Більськ-Підляський Катажина Корицька. ●

Нагороди для членів «Родини» з нагоди 30-річного ювілею у 2021 році

eprasa.pl 17d4786d0a

Леся САМЧИНСЬКА

Висока ціна свободи

«Незалежність не падає з неба. Її виборюють покоління»
Левко Лук'яненко

Колись День Незалежності України асоціювався з літнім сонцем, концертами, вишиванками й вихідним днем. Сьогодні він приходить до українців під звуки повітряних тривог і хвилиною мовчання за тими, хто загинув. Та, мабуть, лише тепер українці найкраще розуміють ціну слова «незалежність».

24 серпня Україна відзначає своє головне свято – День Незалежності. Саме в цей день 1991 року Верховна Рада УРСР проголосила незалежність, за яку проголосували понад 28 мільйонів українців під час референдуму. Але насправді українська державність не виникла раптово після розпаду Радянського Союзу. До цього були десятиліття політичної боротьби, невдалих спроб, війн, репресій і періодів, коли навіть сама ідея про незалежність українців вважалася злочином. А щоб зрозуміти, як все починалося, варто повернутися на кілька століть назад.

Козацька доба

Українські землі століттями входили до складу різних держав: Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Османської імперії, Австро-Угорщини та Російської імперії. Реальне прагнення до власної політичної самоорганізації виникло в українців у XV-XVI століттях, коли на запорізьких землях сформувалося вільне українське козацтво. Оточені звідусіль ворогами, козаки були змушені постійно захищати свою свободу та боронити землю. Під час Національно-визвольної війни 1648-1657 років гетьман Богдан Хмельницький створив козацьку державу – Гетьманщину. Вона мала власний уряд, адміністрацію, військо, судову систему, фінанси та дипломатичні відносини з іншими державами. Проте Хмельницький розумів, що українцям буде непросто вижити як самостійній державі, тож розглядав союз із Кримським ханством, Османською імперією, Московським царством або Річчю Посполитою. Його головною метою було забезпечити політичну автономію та безпеку козацької держави. Тож 1654 року він підписав славнозвісну Переяславську угоду з Москвою, аби заручитися військовою та політичною підтримкою російського царя в обмін на збереження вольностей козацтва. І це був початок кінця.

Незалежність Гетьманщини протягом наступного століття постійно обмежувалася, Росія послідовно посилювала контроль над українськими землями. Остаточно українську козацьку державу ліквідували за правління імператриці Катерини II: у 1764 році було скасовано гетьманство, а в 1775 році російські війська зруйнували Запорозьку Січ. Після цього українські землі цілковито інтегрувалися до імперської Росії та Австро-Угорщини.

XIX століття: відродження нації

Саме XIX століття стало часом формування сучасної української національної ідентичності. В цей період у Європі поширювалися ідеї національного відродження й українці також їх підхопили – вони почали дедалі більше усвідомлювати себе окремим народом, який має власну мову, історію, культуру.

Спочатку більшість українських діячів не вимагала незалежності, а прагнула автономії, культурних прав і самоврядування. Наприклад, члени Кирило-Мефодіївського братства (1845-1847) мріяли про федерацію рівноправних слов'янських народів, у якій Україна мала б широку самостійність, а не повну незалежність.

Водночас в цей період українські історики, етнографи й громадські організації збирали народні пісні, досліджували історію України та відстоювали право української мови на існування. Так, Микола Костомаров дослідив історію Київської Русі та козацтва, довівши, що українці мають власний історичний шлях, який відрізняється від російського. А праця «Історія України-Руси» Михайла Грушевського стала справжнім проривом: науковець стверджував, що історія України не починається як частина історії Росії, а є безперервним процесом від Київської Русі через Галицько-Волинське князівство, козацьку державу і до сучасності.

Величезний вплив на розвиток національної самосвідомості українців також мав Тарас Шевченко. Його поезія була своєрідним політичним закликом до збереження національної гідності.

У другій половині XIX століття в Києві, Полтаві, Чернігові, Одесі та інших містах з'являються «громади» – гуртки української інтелігенції. Їхні учасники відкривали недільні школи, видавали книжки, підтримували українських письменників, збирали фольклор і популяризували українську культуру.

У Галичині, що на той час входила до складу Австро-Угорщини, умови для розвитку національних ідей були дещо сприятливішими. Там працювало товариство «Просвіта», засноване у Львові в 1868 році, членами якого були Борис Грінченко, Іван Франко та інші українські діячі. Завдяки «Просвіті» відкривалися україномовні бібліотеки, читальні, організовувалися лекції та поширювалася освіта серед населення.

Тим часом Російська імперія намагалася обмежити розвиток української мови і культури, щоб українці й думати забули про свою свободу. Так, у 1863 році було видано Валуєвський циркуляр, а в 1876 році – Емський указ, які забороняли друк українських книжок та викладання українською мовою.

Початок XX століття – точка неповернення

У 1900 році юрист і політичний діяч Микола Міхновський опублікував брошуру «Самостійна Україна». У ньому він вперше відкрито стверджував, що Україна повинна бути незалежною державою. На той час така позиція була дуже радикальною.

І Світова війна відкрила нові можливості для українців. У 1917 році після Лютневої революції Російська імперія фактично перестала існувати. Того ж року у березні в Києві була створена Українська Центральна Рада на чолі з Михайлом Грушевським. Спочатку її метою була не незалежність, а широка автономія України у складі демократичної Росії. Саме тоді з'явилися знамениті Універсали Центральної Ради – офіційні державні документи.

У Першому Універсалі (23 червня 1917 року) Центральна Рада проголосила право України самостійно вирішувати свої внутрішні справи. Незалежність ще не декларувалася, але це був перший крок до власної державності.

eprasa.pl 17d4786d0a

Після переговорів із Тимчасовим урядом Росії Центральна Рада видала Другий Універсал (16 липня 1917 року), яким погодилася тимчасово відкласти остаточне вирішення питання про автономію до скликання Всеросійських установчих зборів. Частина українських політиків сприйняла це як вимушений компроміс, інші – як поступку.

Після більшовицького перевороту в Петрограді Центральна Рада Третім Універсалом (20 листопада 1917 року) проголосила створення Української Народної Республіки (УНР).

Новостворена українська республіка ще лишалася у федеративних зв'язках з Росією, тож 22 січня 1918 року вийшов Четвертий Універсал, який вперше проголосив повну незалежність УНР: «Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого не залежною, вільною, суверенною державою українського народу».

Але, як виявилося, проголосити державу було значно простіше, ніж її втримати. Становище молодої УНР було складним – вона опинилася в центрі кількох воєн одночасно: зі сходу наступали російські більшовики, на півдні – війська Антанти, на сході – Біла армія Денікіна, на заході тривала війна з Польщею за Східну Галичину. А на додаток численні повстанські загони діяли всередині самої УНР. Центральна Рада, хоч і ухвалювала демократичні закони, але їй все важче було контролювати ситуацію.

1918 року до України увійшли німецькі та австро-угорські війська. У квітні цього ж року за підтримки німецького військового командування генерал Павло Скоропадський здійснив державний переворот і був проголошений гетьманом Української Держави. Він вважав, що країні потрібна сильна влада, здатна швидко навести лад. Він відновив роботу державного апарату і створив міністерства. Запрацювала фінансова система, відкривалися українські школи та виші. За правління Скоропадського були засновані Українська академія наук, Національна бібліотека Української держави, Український державний архів, Національна галерея мистецтв, Національний історичний музей та інші установи. Проте гетьман мав чимало противників – соціалістичні партії виступали проти його авторитаризму, а залежність від німецьких військ викликала недовіру. У листопаді 1918 року проти гетьмана спалахнуло повстання, яке очолила Директорія – колективний орган влади, який сформували Володимир Винниченко, Симон Петлюра та інші діячі. Скоропадський зрікся влади, а Директорія відновила УНР.

Тим часом у листопаді 1918 року після розпаду Австро-Угорської імперії українські політичні діячі Галичини та Буковини проголосили створення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) під керівництвом Євгена Петрушевича.

Керманичі УНР та ЗУНР розуміли, що лише спільними зусиллями можна відстояти українську державність і тому 22 січня 1919 року на Софійській площі в Києві проголосили Акт Злуки УНР та ЗУНР. Для багатьох ця подія стала здійсненням давньої мрії – уперше об'єдналися українські землі, які століттями були розділені між різними імперіями.

Втрата державності

На жаль, повністю об'єднатися в повноцінну державу обом українським республікам через постійні політичні суперечки та бойові дії так і не вдалося. Влітку 1919 року ЗУНР припинила існування через окупацію Польщею, а УНР розпалася в листопаді 1920 року під тиском більшовицьких військ, і більша частина України увійшла до складу радянської Росії, а згодом – до СРСР як Українська радянська соціалістична республіка.

Формально УРСР мала власну конституцію, уряд і парламент і навіть представництво в ООН. Але реальна влада зосереджувалася в Москві, а всі політичні рішення ухвалювало керівництво комуністичної партії СРСР, яке після ІІ Світової війни жорстко контролювало культурне і політичне життя українців, вчиняло масові політичні репресії та депортувало «інакодумців» в концтабори.

Попри червоний терор у 1960-1980-х роках серед української інтелігенції виник рух опору – дисиденство. Його представники (Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко та інші) вимагали від радянської влади дотримання прав людини, свободи слова та права української культури на існування. Багато хто з них за це провів роки у в'язницях і таборах.

У середині 1980-х років в СРСР почалася перебудова. Цензура поступово слабшала, з'являлися масові громадські рухи. У 1989 році В'ячеслав Чорновіл з метою захисту прав українців та здобуття незалежності створив «Народний Рух України». А в 1990 році в Києві на теперішньому Майдані Незалежності відбулася студентська «Революція на граніті» – молодь оголосила голодування і вимагала проголошення незалежності України. Влада була змушена погодитися з частиною їхніх вимог, і 16 липня 1990 року Верховна Рада ухвалила Декларацію про державний суверенітет України. Однак це ще не була незалежність.

Справжня незалежність

19 серпня 1991 року в Москві група високопосадовців СРСР здійснила спробу державного перевороту (так званий путч), щоб запобігти назрівавшому розпаду СРСР та усунути «слабкого» президента Михайла Горбачова. Путч тривав кілька днів і зазнав поразки. Для радянських республік це стало сигналом, що комуністична влада вже не здатна контролювати ситуацію, і багато республік скористалися цим «вікном можливості», щоб ухвалити власну незалежність. Саме тому між завершенням путчу (21 серпня) і проголошенням незалежності України (24 серпня) минуло лише три дні. За Акт проголошення незалежності України проголосував 321 депутат Верховної Ради із 360 присутніх. Того ж дня вперше з 1920 року синьо-жовтий український прапор замайорів над Києвом. А 1 грудня 1991 року відбувся загальноукраїнський референдум, на якому понад 90% українців підтримали незалежність України і обрали першого президента України – Леоніда Кравчука. Після референдуму Україна швидко отримала міжнародне визнання з боку інших країн світу й стала повноправним учасником міжнародних відносин. Першою країною, яка визнала незалежність України, була Польща.

Ціна права бути українцем

Сьогодні, коли українці знову змушені боронити себе і свою країну зі зброєю в руках, слово «незалежність» набуло особливого значення. Українці отримали вільну державу у спадок від славетних предків і несуть відповідальність за її збереження. Можливо, саме в цьому і полягає головний урок української історії: здобуття незалежності – це процес, який для України триває постійно. І саме зараз її щодня, щохвилини захищають українські військові, рятувальники, волонтери, медики й просто мільйони звичайних українців, які живуть під обстрілами на своїй землі та здають іспит на право жити у власній державі і будувати її майбутнє. ●

eprasa.pl 17d4786d0a

Павло ЛОЗА
Фото з фейсбук-сторінки Zagroda Maziarska w Łosiu z cerkwią w Bartnem

«Свято лосянських мазярів»

«Мазярська загорода» в Лосі знову стала місцем зустрічей з лемківською культурою, історією та традиціями. Головною темою цьогорічного заходу була лемківська архітектура.

Цьогорічний фестиваль, що відбувся 2 серпня, мав надзвичайну популярність. Організатори повідомили про це на фейсбук-сторінці «Загороди».

«17-те Свято мазярів вже позаду. Ми не очікували, що наша невелика Загорода вмістить стільки гостей. Нас відвідало понад 1000 людей!» – написали організатори у мережі.

Відвідувачів «Мазярської загороди» в Лосі того дня чекала насичена програма майстер-класів. Серед іншого відбувся показ виготовлення гонту та китиць, а також різьблення по дереву. Відвідувачі також могли спробувати свої сили у плетінні з лози, створенні вінків, розеток та хатніх павуків.

Наймолодші учасники натомість охоче брали участь в іграх, зокрема у вирізанні та складанні картонних «хиж». Діти також мали можливість дізнатися про старі сільські звичаї, наприклад, як нести воду за допомогою коромисла.

Дорослим, безумовно, було цікаво побачити, що робили ремісники десятиліття тому та які будівельні інструменти вони використовували, оскільки програма також включала презентації про давні техніки та ремесла. Зокрема процес випалювання дьогтю – найдавнішого природного консерванту. Продемонстрував це Тома Дошна з Лося. Вже кілька років молодий лемко відроджує, культивує та практикує ремесло свого прадіда. Натомість Іван Дзюбина, який разом зі своєю дружиною Данутою керує Лемківським навчальним господарством «Дзюбинілка» в Гладишові, розповів та продемонстрував на святі в Лосі техніки давнього теслярства та столярства.

Також відбувся конкурс з котіння кукурудзяних мязярських бочок, що є постійною частиною свята в Лосі.

Традицією «Свята лосянських мазярів» є те, що музика лунає на відкритій сцені протягом усього дня. Цього року учасники заходу могли послухати виконавців, у репертуарі яких є українські пісні, зокрема бойківські та лемківські. На сцені виступив жіночий співочий гурт «Рути Увіте» з Лося та околиць. Публіка також почула дует «Лада», а родзинкою заходу став заключний виступ «Капелі Древутня».

На відвідувачів чекала і насичена кінопрограма. У «Кінотеатрі в оборі» відбувся показ документальних фільмів та стрічок, присвячених традиційним ремеслам та культурній спадщині.

У рамах заходу також була виставка «Вишито по-своєму». На ній представлена графічна серія Лаури Дичко. Художниця використовує візерунки, символи, вишивані хрестиком, а також звертається до спадщини лемківської культури.

Невід'ємною частиною «Свята лосянських мазярів» є регіональний кулінарний колорит. Цього року члени Гуртка сільських господинь з Лося запропонували широкий вибір традиційних страв.

Варто зазначити, що «Свято мазярів» у Лосі – не єдиний захід, який проводиться в «Загороді». 24 серпня там відбудеться концерт у рамах низки подій фестивалю «Музика, зачарована у дереві».

Тих, хто ще не був у відпустці, але планує відпочинок на Лемківщині, заохочуємо відвідати село Лосє та «Мазярську загороду». Саме там можна ознайомитися з ремеслом виготовлення мастила, зокрема для возів, та дьогтю. Цим мистецтвом досконало оволоділи лемки з Лося, яких називають мазярами. Цю історію розповість, між іншим, Василь Шлянта, багаторічний діяч Об'єднання лемків, батько якого був мазяром.

Під час літніх канікул «Загорода» працює як у будні, так і у вихідні. Адреса: Łosie 34.

У селі ще варто відвідати тридільну церкву Різдва Богородиці з початку XIX ст.

***

Організаторами цьогорічного заходу виступили: Музей «Двори Карвацянів і Гладишів» у Ґорлицях, «Мазярська загорода» в Лосі, Міський культурний центр у Ропі, Майстерня Карпати та Товариство «Civitas Nostra». ●

Василь Шлянта та Іван Дзюбина

Тома Дошна демонструє процес випалювання дьогтю

eprasa.pl 17d4786d0a

РЕЦЕНЗІЇ

Галина Новосад,
«Книгороздуми».
Дрогобич: «Коло», 2025. – 352 с.

Мирослава ОЛІЙНИК (Бучківська)

Книжки про книжки

«Ця книга народилася в непрості часи, коли світ навколо був сповнений тривог і невизначеності. Читання стало для мене порятунком у найтемніші моменти – своєрідною психотерапією, що допомагала знайти спокій і душевну рівновагу», – казала Галина Новосад, українська літературна оглядачка, меценатка, волонтерка, під час презентації своєї найновішої книжки у Варшаві. Мандруючи із виступами, кошти від реалізації книг літераторка перераховує на підтримку ЗСУ.

Книги Галини Новосад – непрості. Вони творять оригінальний жанр, а саме – книжки про прочитані книжки. Але це не критика, не рецензії й навіть не реклама відомих імен зі світу письменства. Це особисті враження та рефлексії від читання різноманітних творів як вітчизняних, так і закордонних. А оскільки авторка читає в «шаленому» темпі, то вражень назбиралося вже на три книжки (попередні збірки її оглядів – «У світі книг», «Книгосад»).

«Книгороздуми» оповідають сто історій. Звісно, неможливо навіть коротко переповісти сюжети чи назвати всіх авторів, що увійшли до цього видання. Але тут є Надія Гуменюк і Лора Підгірна, Світлана Талан і Андрій Кокотюха, Тетяна Белімова і Ніка Нікалео, Олесь Ільченко і Євгенія Кузнєцова, Андрій Любка і Юрій Андрухович, Степан Процюк і Марія Гримич. Також дуже багато імен з-за кордону: Кетрін Райдер і Томас Бойл, Стася Клюфас і Едіт Еґер, Кшиштоф Бохус і Пер Петтерсон, Марша Форчук-Скрипух і Джордж Орвелл.

Авторка «Книгороздумів» ніби розмовляє з читачем, але не переповідає всього сюжету книг, а залишає інтригу – кого зацікавить завершення історії, той обов'язково прочитає першоджерело. Наприклад, наведу уривок відгуку на роман Гюдрун Скреттінг «Три чоловіки для Вільми»: «До цього роману я жодного разу не стикалася з норвезькою літературою і у Норвегії теж ніколи не була (хоч завжди дуже хотіла)… Бо стиль роману доволі незвичний. Тут багато чорного гумору, дивне, з огляду на наші традиції, ставлення до релігійних питань та й до способу життя загалом. А ще з роману я довідалась про синдром Туретта, теорію мікромортів та космічні зонди „Вояджер", що несуть інформацію про нашу планету до інших галактик. Усе це збільшило кут мого світобачення». А я додам від себе: відкриття Галини Новосад є частково і нашим відкриттям. Адже пересічному читачеві перечитати все неможливо, а цікаві факти з книг, які зібрала літературна оглядачка, ніби «нанизуєш» собі в коралі світоглядного багажу.

Неперевершена любов Галини Новосад до книжок – це своєрідне плетіння ниточки до серця читача. Це виявлені емоції, погляди, роздуми. Кожна прочитана історія зачіпає за живе. А ще бачимо багатство словникового запасу літераторки – з кожного огляду можна виписати для себе відшліфований епіграф як показник глибокого мислення.

Повертаючись до «Книгороздумів» варто згадати ще, наприклад, Дмитра Кешелю «Доживемо до зеленої травички»: «волею долі» Галині Новосад випало написати передмову до цієї книжки, а ілюстрації виконав художник Тарас Данилич. «„Доживемо до зеленої травички" – це, по суті, сиквел славнозвісного роману „Родаки" (роман-колаж Дмитра Кешелі, вперше опублікований 1996 року – прим. ред.). Ми знову маємо змогу зустрітися з головним оповідачем закарпатської саги – маленьким шибайголовою Митриком, його бабою Марькою на прізвисько Фіскарошка та дідом Мішком, якого всі звуть Соломоном. Всі вони й далі творять закарпатську швейкіаду, у якій надзвичайно тонко переплелися народний гумор, сатира, комедія, фантасмагорія із високою поезією, глибокою філософією і людською драмою», – читаємо у передмові. Як і сам Дмитро Кешеля, так і Галина Новосад вміють лаконічно подати зміст та лейтмотив твору. Окремо наголошено на мові роману: «Це щось особливе і неповторне!»

Оригінальним є й відгук на збірку короткої прози Олени Лотоцької «Ангели в намистах». Книга мовби продовжує тему згаданого вище роману – розмаїття української національної ідентичності. «Неначе бальзам на душу лилися мені зі сторінок книжки ці словесні перли та фонетичні передзвони», – пише Галина Новосад. І хоч їй були знайомі говірки поліського гомону, читання виявилося фантастичним. В оповіданнях привідкривається й завіса історії: в кінці Другої світової війни, в результаті пакту Молотова-Ріббентропа, було депортовано українців так званого Закерзоння (Лемківщина, Холмщина, Надсяння, Підляшшя, Любачівщина). На прикладі свого містечка Дубровиця авторка «Ангелів в намистах» доносить до читача, як переселенці заговорили різними говірками – не тільки в просторі села чи міста, а й в одній хаті. Адже життя продовжувалося, молоді люди одружувалися й родини перемішувалися. Так от, «оповідання Олени Лотоцької – це унікальний лінгвістичний орнамент. Вони несуть в собі особливий дух Полісся. Мову, якою розмовляють герої її творів, можна порівняти з первозданністю неповторної поліської природи, що вражає своєю свіжістю та барвистістю».

Галина Новосад зізнається, що її улюбленим літературним жанром є романи на основі історичних подій, з яких можна почерпнути не тільки емоції, а й знання. Тому в книжковій «валізі» літераторки опинилися такі книги: Петро Лущик «Тамплієри короля Данила» («про володаря наших галицьких земель, руського князя Данила Романовича з роду Рюриковичів, якому долею було визначено стати рівним серед європейських володарів і отримати титул Короля Русі»); Ярослава Дехтяренко «Останній Володар» (описує події в Галицько-Волинській Русі XIV століття, на землі якої «поклав око» польський король Казимир III, двоюрідний дядько праправнука короля Данила Юрія II Тройденовича); Ганна Гороженко «У вогні плавильника. Срібло» (про події на Київщині часів початку XVII століття, тогочасну українську шляхту, реальних історичних постатей – княгиню, велику землевласницю Анну Корецьку та Софію Ружинську).

Але Галина Новосад у своїх читацьких щоденниках не тільки підкреслює цікаві та позитивні нюанси – вона й висловлює зауваження та вносить пропозиції. Ось так виглядає новий жанр у літературі, який набирає обертів на шляху до літературного п'єдесталу. ●

eprasa.pl 17d4786d0a

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Об'єднання українців у Польщі готує Стратегію розвитку на 2027-2029 роки. Ми хочемо, щоб вона базувалася на реальних потребах української громади Польщі.

Запрошуємо взяти участь у короткому анонімному опитуванні. Його заповнення займе близько 8-10 хвилин. Результати будуть використані виключно для розробки стратегії розвитку організації.

Опитування знаходиться тут:
https://forms.gle/e6gsdiJUUVDmBo7A9,
а відповіді ми збираємо до кінця серпня.

Свою думку можуть висловлювати як члени ОУП, так і прихильники.

Дякуємо за ваш час.

Стратегію готуємо в межах інституційного гранту, який отримали від Фундації PKO Banku Polskiego.

Пам'ятаймо про Явожно

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що
в суботу, 19 вересня, в Явожні,
в лісі біля пам'ятника відбудеться
божественна літургія та панахида
в наміренні жертв Центрального табору праці Явожно.

Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Від імені організаторів – Іван Зрада

Марії Павук
На прощання

Марійко

У Гребенові
Липи під церквою
похилилися
І дзвони жалібно
сковичуть
Озеро синіє за дорогою
А ти вибралася
На небесне «за Рікою»

Марійко

Там біля твоєї хати
За кордоном
в Україні горе
Скажи Господу
тепле слово
Про Україну недолю
Іди там до Гребенівчан
і Перемишлян
Сядьте на небесним
за Рікою
Радійте, співайте
і виглядайте нас
Прийдемо за вами
Але ще не тепер
А позарани
До побачення

Марійко
До позавтра

Марійко
Вічная Тобі пам'ять

Олександр Маслей

Відійшла у вічність вчителька,
громадська активістка, довголітній член
Українського вчительського товариства.

бл. п. Марія Павук

Єднаємося в болю і скорботі з рідними.
Вічная пам'ять!

Українське вчительське товариство – відділ в Перемишлі

eprasa.pl 17d4786d0a

Ювілейний XXX Мандрівний фестиваль української культури у Валчі та Швеції

Фонд «Просвіта» запрошує на концерти Пісенно-танцювального ансамблю «ПОЛТАВА», які відбудуться в рамах ювілейного XXX Мандрівного фестивалю української культури у двох місцевостях Західнопоморського воєводства – у Валчі та селі Швеція біля Валча.

Розклад концертів:

30 серпня – Валч, Валецький центр культури (Plac Zesłańców Sybiru 3), початок о 12:00.

Концерт відбудеться з нагоди Дня Незалежності України.

30 серпня – Швеція біля Валча (ul. Główna 19), початок о 17:00.

Вхід на концерти – вільний.

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Lesia Korostatevych (Warszawa), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 17d4786d0a

27. Swiato Urożaju w Pieniężnie

27. Свято урожаю в Пєнєнжні

30.08.2026

Program

10:00

Dziękczynna Msza Święta
Cerkiew pw. św. Michała Archanioła w Pieniężnie

Подячна свята Літургія
Церква св. Архистратига Михаїла в Пєнєнжні

12:00 — 20:00

Plac przy Młynie Warmińskim

Rozpoczęcie Ceremoniału Dożynkowego, przywitanie zaproszonych Gości

“Stacja Pieniężno”
Strefa Dialogu

“Станція Пєнєнжно”
Простір діалогу

Wielokulturowość Warmii i Mazur - szanse i wyzwania
Jak skutecznie budować “Strefę Dialogu”?

Występy zespołów

Suziriaczko / Сузір’ячко
(Olsztyn)

Wokalne studio “PELYKH”
(Gdańsk)

Stokrotki
(Pieniężno)

The Ukrainian Folk
(Bartoszyce)

Виступи ансамблів

Wyszywanka / Вишиванка
(Słupsk)

DJ Piters
(Pieniężno)

Dodatkowo: Stoiska z kuchnią ukraińską, pamiątkami, atrakcje dla dzieci

Organizatorzy

Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Elblągu

Związek Ukraińców w Polsce Koło w Pieniężnie

Parafia greckokatolicka pw. Archanioła Michała w Pieniężnie

Dofinansowano ze środków

Budżetu Państwa — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Powiatu Braniewskiego

Gminy Pieniężno

Patronat medialny

Polskie Radio Olsztyn

Наше Слово

eprasa.pl 17d4786d0a

Світанок

№ 4 (619) Додаток «Нашого слова» № 34 для дітей ЛИПЕНЬ–СЕРПЕНЬ 2026 РОКУ

PL ISSN 0239-5460 Numer indeksu 366609

Дошкільна група з Бартошиць; світлина з архіву «Лесиної школи»

35 років Незалежності України

eprasa.pl 17d4786d0a

Остап Лапський
(1926–2012)
100-ліття з дня народження, яке святкували у Варшаві

Дорогі Друзі, школярі!

Вітаємо Вас після вакаційного дозвілля! Надіємось, що Ви гарно відпочили та радісно провели час...

Коли Ви відпочивали, на початку липня виповнилося 100 років з дня народження поета з Варшави — Остапа Лапського. Ви напевно чули про нього, бо цей поет свого часу був автором підручників української мови для школярів із Польщі. Також деякі вчителі української мови на уроках про сучасну українську поезію своїм учням читають твори пана Остапа.

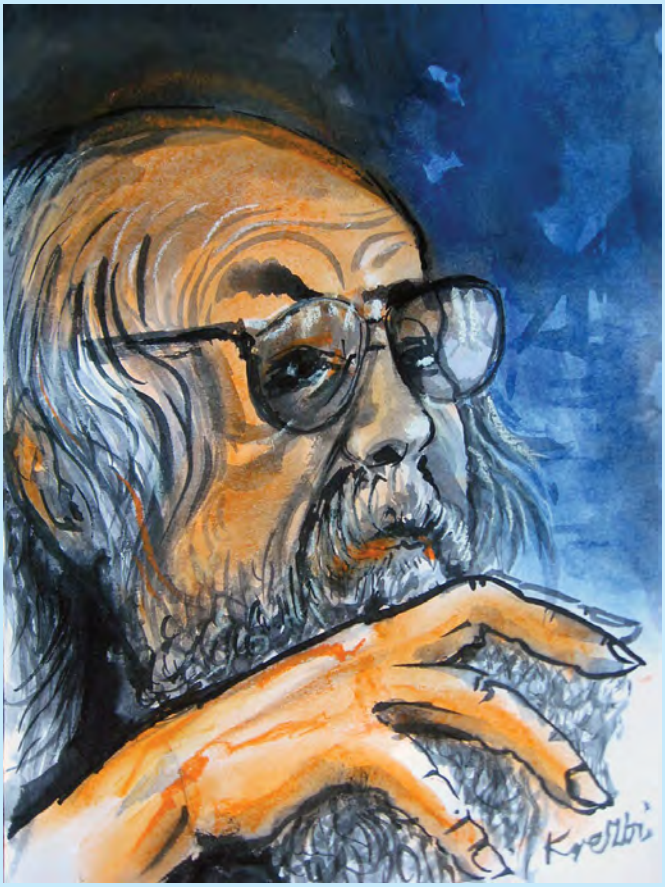

Остап Лапський — поет, учитель і викладач, мовознавець, літературознавець, перекладач та публіцист. Жив і працював у Польщі, у Варшаві. Народився 7 липня 1926 року в селі Гуцьки, неподалік Кобриня на українському Поліссі. Закінчив Вроцлавський та Варшавський університети. Філолог-україніст. Працював, м. ін., літературним редактором українського тижневика «Наше слово», 25 років трудився зі студентами — був викладачем на Кафедрі української філології у Варшавському університеті. Працював також у лінгвістичній редакції Польського радіо.

Лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (2007).

Автор збірок:

- *Деякі елегії та дещо інше* (український переклад поезії польського поета Єжи Гарасимовича),
- *Мій почитачу*,
- *Себе розшукую?!*,
- *Обабіч: істини?!*,
- *Собі: назустріч?!*.

Остап Лапський у своїй творчості продовжував традиції творчості Тараса Шевченка, зокрема, духовної суверенності, бунту будь-якого поневолення людини.

Професор Стефан Козак із Варшавського університету написав про поета:

«Мовна сфера відіграє в поезії Лапського першорядну роль. Автор у постійних пошуках різноманітних мовних утворень, нюансів та словесних і образних трансформацій, з використанням діалектизмів, архаїзмів, жаргонізмів, розмовної лексики та залюбки творених неологізмів. [...]».

Остап Лапський

Дітям

Широкий світ
в мені починається,
за вікном
вужчає!
Дід Остап

Дітям, що у світі
хочуть бути дітьми!

Є вас в світі хмара,
не живете даром:

радість бо велика
вздріти в дітях вік наш,

про затишшя в хаті,
про щасливу матір

і про тата в щасті,
про загибель власті

темряви у світі,
щоб раділи діти,

щоб жили у ньому,
як у тат, мам домі.

Отаке бажання
дід дав під ставання.

eprasa.pl 17d4786d0a

7 липня 2026 року у василіанському монастирі у Варшаві (вул. Мйодова, 16) відбулося святкування до 100-річчя від дня народження Остапа Лапського.

О год. 17:00 у храмі протоігумен ЧСВВ у Польщі о. Ігор Гарасим та венґожевський декан о. Димитрій Гарасим відслужили панахиду за Остапа Лапського. Після панахиди у світлиці під храмом відбулася цікава літературна зустріч. Поет і літературознавець із Холмщини д-р Тадей Карабович зачитав свої спогади про Остапа Лапського та розповів про його літературну спадщину. Була також можливість послухати вірші пана Остапа, поставити запитання, взяти участь у дискусії та поділитися теплими спогадами, бо деякі учасники цієї зустрічі знали Остапа Лапського особисто. Насамкінець, усі, хто прибув, були запрошені на чай і каву та солодкий почастунок. Була нагода поспілкуватися в сердечній атмосфері. На цьому святі була присутня дочка пана Остапа Єва Яворська зі своїм чоловіком та дочкою. Усіх учасників було 20 осіб: друзі Остапа Лапського, знайомі, духовенство, науковці, поети, журналісти та інші шанувальники його творчості.

Завдання:

Уважно прочитай вірш Остапа Лапського, який пропонуємо у «Світанку».

Спробуй прочитати ще зі 2–3 вибрані вірші поета, опубліковані в його поетичних збірках.

Ярослава Кобилко

Світлина: Zbigniew Kresowaty

ІВАНОВІ ФРАНКУ — 170 (ДІТЯМ ПРО ФРАНКА)

27 серпня 1856 року в селі Нагуєвичі (тепер Дрогобицький район на Львівщині, Україна) в сім'ї відомого на всю округу коваля народився рудоволосий ясноокий хлопчик Ясьо — Іван Якович Франко. Видатний український поет, прозаїк, драматург, перекладач, науковець, громадський та політичний діяч. Цього року відзначаємо його славне 170-річчя від дня народження.

Був допитливим, товариським та здібним — у шість років батьки віддали його до школи. І за 10 днів навчився читати! Він казав: «Шевченка я вивчив майже всього напам'ять. А пам'ять у мене була така, що лекцію історії, котру вчитель говорив годину, я міг потім продиктувати товаришам майже слово в слово». Так ріс майбутній геній.

Іван Франко був також працьовитою дитиною — залюбки допомагав батькам по господарству, особливо любив «батькову кузню». То була не просто кузня — це був осередок, де збиралася громада з навколишніх сіл, де велися розмови на різні теми. Особливо велику славу мали вироблені ковалем сокири. Своїми враженнями про цей період майбутній письменник поділився у творі *У кузні*.

Фото з музею «Дім Франка» (Courtesy Photo)

Він багато читав. Тоді ж почав і перекладати твори — перекладацький діапазон охоплював аж 14 мов!

Прославився Іван Франко не тільки творами для дорослих, бо з його пера вийшли чудові твори для дітей. Вірші, оповідання, казки. У них — любов до рідної України, до природи, до людей. Він говорив: «Життя мені мало всміхалось, а діти були тим весняним сонячним промінням, яке зігрівало моє серце». Найулюбленішим героєм оповідань Франка є хлопчик Мирон. Він замислюється над багатьма питаннями, зачудовується розкішним світом навколишньої природи, часто сам розгадує таємниці буття.

eprasa.pl 17d4786d0a

А ви знали, що здебільшого ці твори мають автобіографічний характер? Тому в образі Мирона — сам автор у дитинстві. Це хлопчик із тонкою душею, який гостро відчуває нерозуміння дорослих та самотність серед однолітків. Тому пропоную прочитати (можна й з батьками) такі твори Івана Франка: *Малий Мирон*, *Грицева шкільна наука*, *Під оборогом*, *Мій злочин*...

У «золотому» фонді письменника почесне місце займають його казки для дітей.

Із них найвідомішими та найпопулярнішими є: *Фарбований лис*, *Лис Микита*, *Лисичка і Журавель*, *Лисичка і Рак* та збірка *Коли ще звірі говорили*. Ці твори мають глибокий повчальний зміст — через поведінку тварин автор висміює негативні вади людей (пихатість, зарозумілість, брехню). Чого тільки вартий «фарбований лис» — історія про хвалькуватого лиса, який випадково потрапив у посудину з синьою фарбою і вирішив оголосити себе царем звірів... А Лис Микита? Це ціла «історія» про пригоди хитрого лиса в лісовому царстві... Про все дізнаєтеся, як самі прочитаєте ці казки. Це так цікаво! Я дотепер їх пам'ятаю!

А казка *Як синиця хотіла море спалити?*»... Сама назва зацікавлює — правда?

Але хочу сказати, що автор творив, орієнтуючись на основи світового фольклору — індійських, грецьких та арабських притч.

Так як Іван Франко був усебічно обдарованою людиною, то його творча спадщина містить у собі поеми, оповідання, новели, повісті, романи. Неможливо всіх перелічити, тому назву кілька: *Зів'яле листя*, *Іван Вишенський*. *Мойсей*, *Борислав сміється*, *Захар Беркут*, *Лель і Полель*. Сюжети для своїх творів автор черпав із життя трудового народу, із народної творчості, з історичного минулого Русі-України, з біблійних мотивів, а також із власних спостережень...

У пам'ять Івану Франку споруджено багато пам'ятників в Україні та за кордоном. Відкрито багато музеїв, меморіальних дощок та стел. Майже в кожному населеному пункті в Україні названо вулиці та площі іменем Івана Франка.

У рідному селі створено Державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі». Там діє літературний музей та відтворена садиба його батьків. Багато автентичних речей Франка знаходиться у будинку-музеї поета в селищі Криворівня.

Гідний великої похвали Національний літературно-меморіальний музей Івана Франка у Львові (Дім Франка) — в будинку, де проживав письменник. Там зберігаються його твори, газети, журнали, які видавав. Діє меморіальна та літературна експозиції. Зараз там відбуваються численні тематичні виставки, мистецькі заходи. Керує цим культурним осередком Богдан Тихолоз — літературознавець, франкознавець, публіцист.

Мирослава Олійник (Бучківська),
членкиня Національної спілки журналістів України
Світлини з мережі

eprasa.pl 17d4786d0a

Який це шкільний предмет? Запиши його на місце крапок. ☺

1. На цьому уроці читаємо, пишемо, слухаємо й спілкуємося рідною мовою: .....
2. На цьому уроці рахуємо та знайомимося з геометричними фігурами: .....
3. На цьому уроці дізнаємося про важливі події минулого: .....
4. На цьому уроці вчимося працювати з комп'ютером: .....
5. На цьому уроці граємо в спортивні ігри: .....
6. На цьому уроці вивчаємо карту світу: .....
7. На цьому уроці вивчаємо будову живих організмів: .....
8. На цьому уроці вивчаємо мову, якою спілкуються мільйони людей у світі: .....
9. На цьому уроці знайомимося з речовинами, їхніми властивостями та проводимо цікаві дослідження: .....
10. На цьому уроці досліджуємо світло, звук, рух та електрику: .....

Розгадай кросворд. ☺

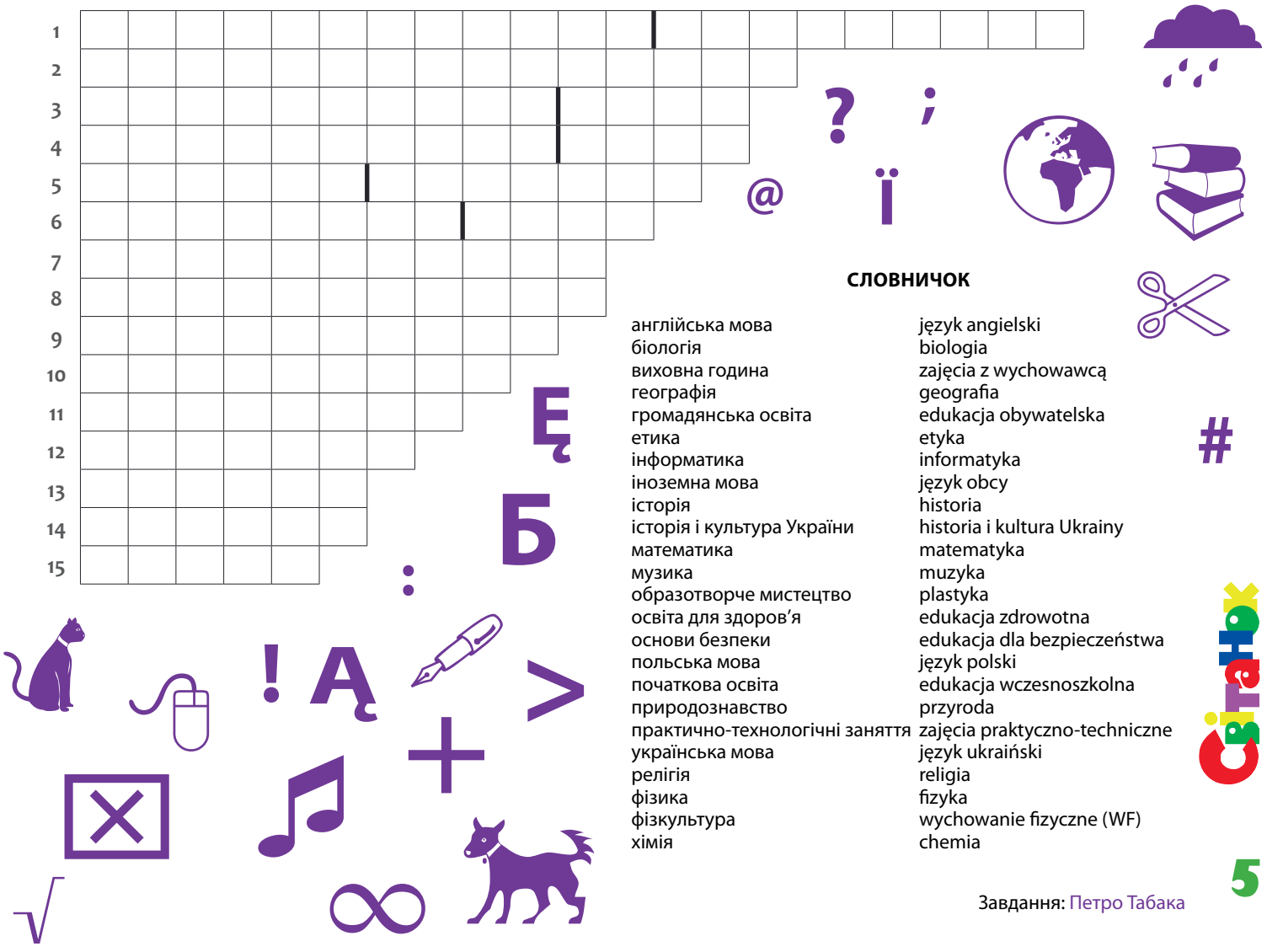

СЛОВНИЧОК

англійська мова	język angielski
біологія	biologia
виховна година	zajęcia z wychowawcą
географія	geografia
громадянська освіта	edukacja obywatelska
етика	etyka
інформатика	informatyka
іноземна мова	język obcy
історія	historia
історія і культура України	historia i kultura Ukrainy
математика	matematyka
музика	muzyka
образотворче мистецтво	plastyka
освіта для здоров'я	edukacja zdrowotna
основи безпеки	edukacja dla bezpieczeństwa
польська мова	język polski
початкова освіта	edukacja wczesnoszkolna
природознавство	przyroda
практично-технологічні заняття	zajęcia praktyczno-techniczne
українська мова	język ukraiński
релігія	religia
фізика	fizyka
фізкультура	wychowanie fizyczne (WF)
хімія	chemia

Завдання: Петро Табака

eprasa.pl 17d4786d0a

Допоможи мамі-тиранозавр якнайшвидше добратися (не блукаючи) до малюка-динуся, який тільки що вилуплюється. ☺ Розфарбуй малюнок. ☺

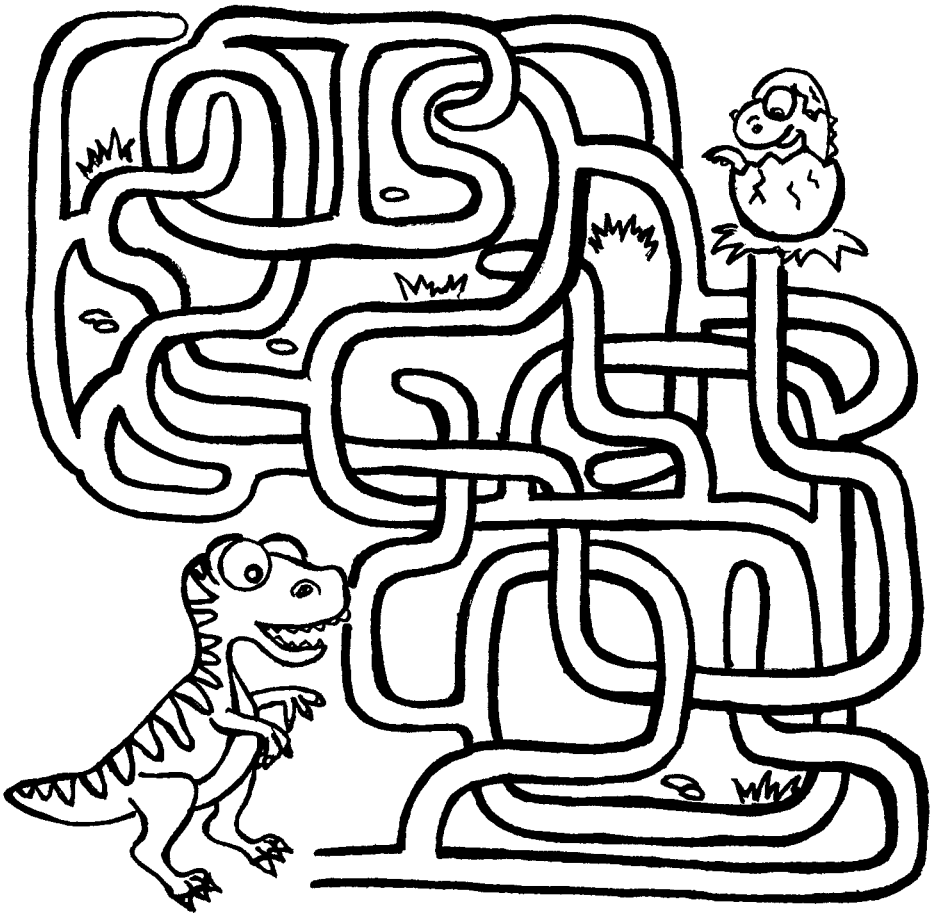

Поєднай рискою крапки від 1 до 24, від 30 до 35 та від 40 до 66. Як зветься цей динозавр? Розфарбуй його. ☺

eprasa.pl 17d4786d0a

Розфарбуй малюнок, згідно з легендою. ☺

1 — білий 2 — жовтий 3 — світло-зелений 4 — зелений 5 — синій
6 — коричневий 7 — червоний

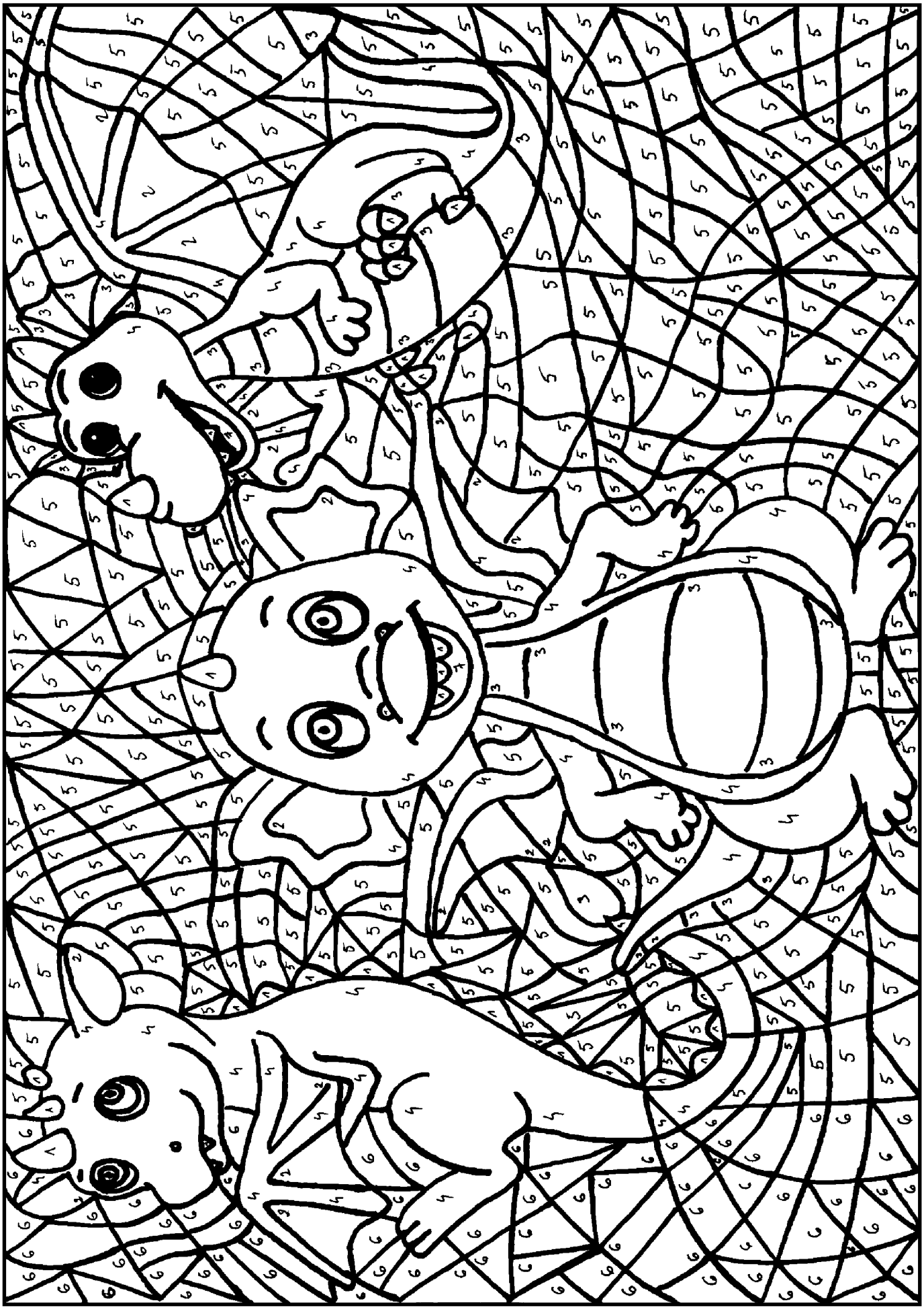

eprasa.pl 17d4786d0a

Овочево-фруктове судоку. Розв'яжи та розфарбуй його. ☺

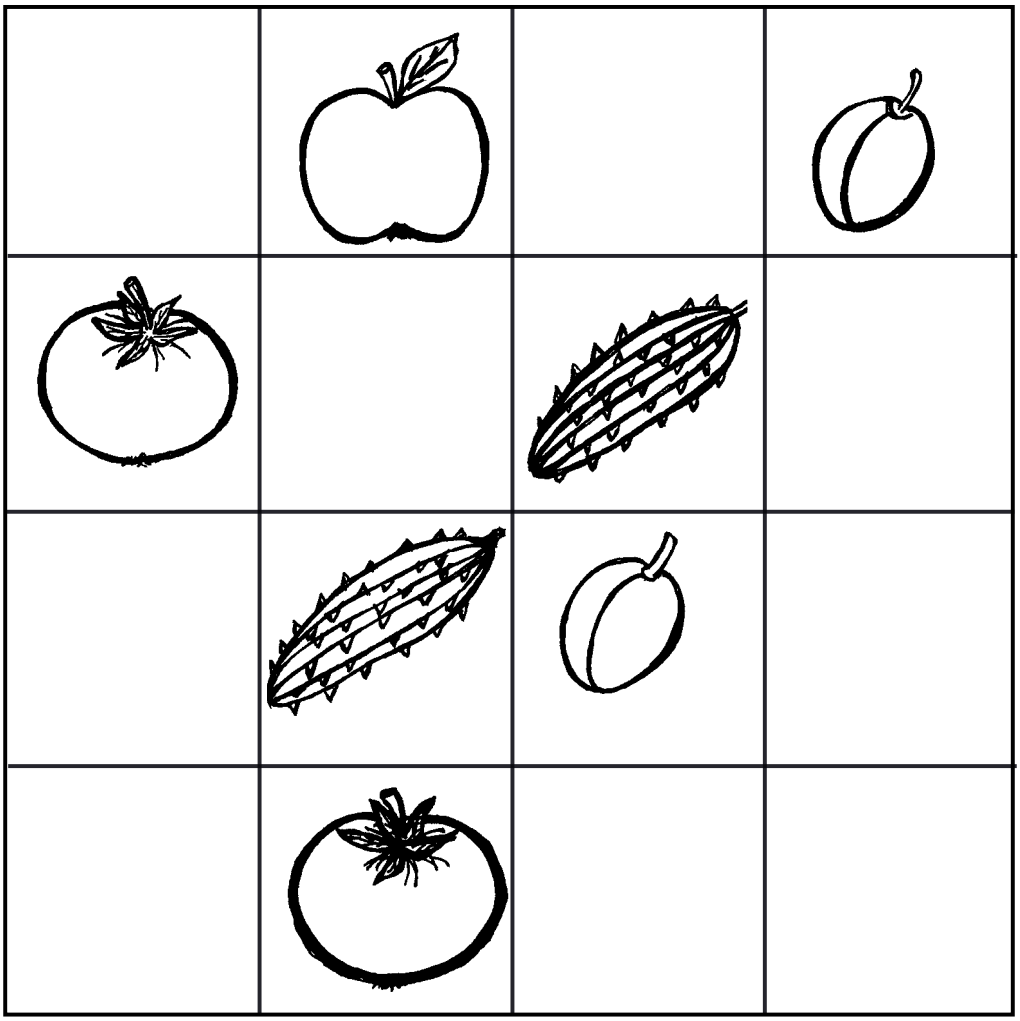

Позбирай груші в саду так, щоб не заходити в те саме місце два рази. Познач дорогу кольоровою рискою. ☺

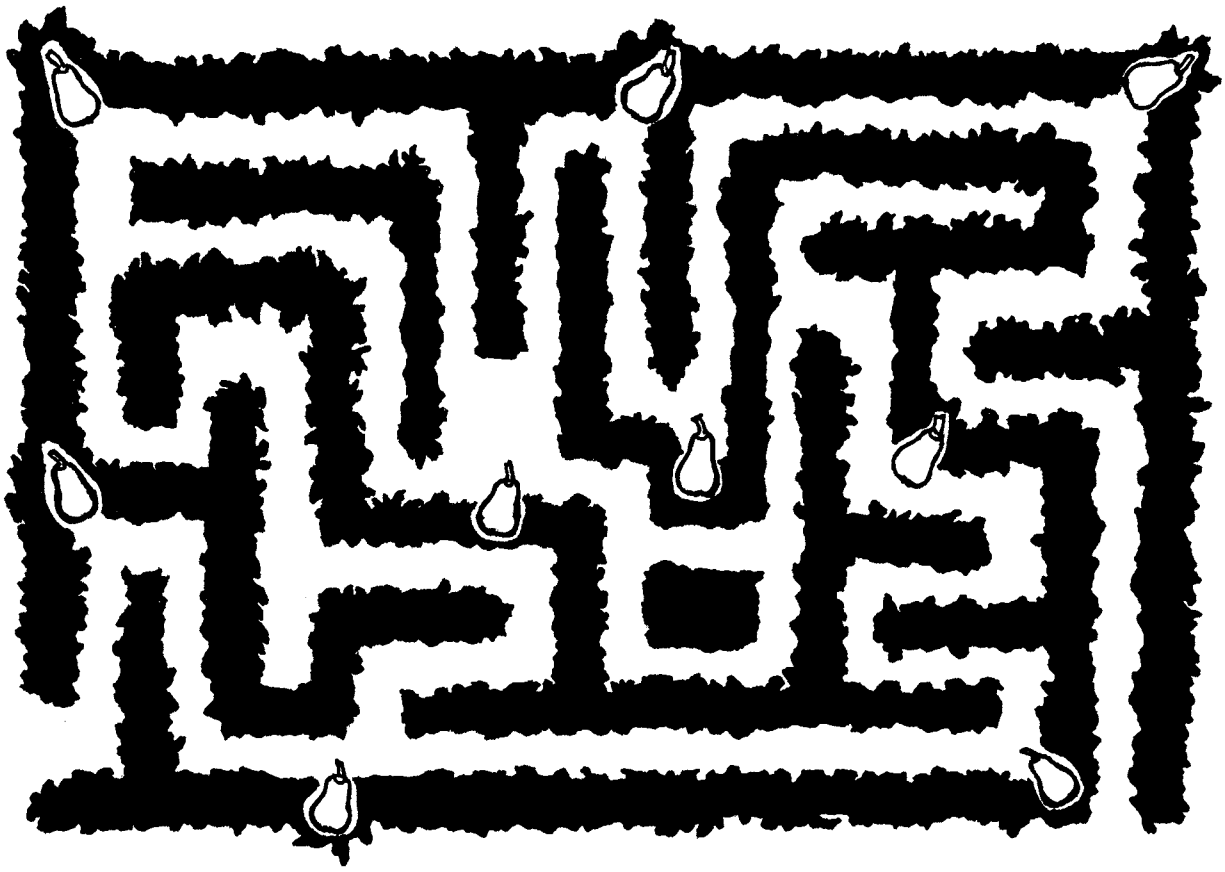

eprasa.pl 17d4786d0a

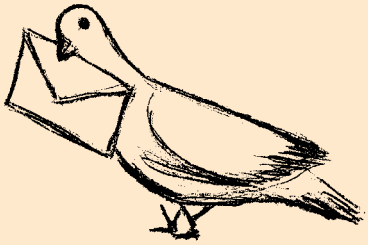

Любомира Тхір
Директорка «Лесиної школи»
Світлини: з архіву школи

Маленькі серця — великі таланти: підсумки роботи дошкільної групи в Бартошицях

2025/2026 навчальний рік став для дітей дошкільної групи Початкової школи № 8 імені Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях часом інтенсивного розвитку, здобуття нових знань і досвіду, а також відкриття власних талантів. Навчання було спрямоване на всебічний розвиток дітей, формування ключових компетентностей, а також розвиток самостійності та почуття безпеки.

Характерним для нашої дошкільної групи є те, що в ній уміло функціонують діти віком від трьох до шести років та відповідно до свого потенціалу розвивають математичні, природничі, соціальні, мистецькі та рухові компетентності. Вони також беруть участь у заняттях з англійської та української мов. Щоденна робота вчителів ґрунтується на сучасних активних методах навчання, що поєднують гру, спостереження та експерименти. Відбуваються також заняття, спрямовані на розвиток мовлення та сенсорну інтеграцію.

Протягом року дошкільнята реалізували численні освітні, профілактичні та здоров'язбережувальні програми, зокрема «Чисте повітря навколо нас», «Маленькі дослідники», «Читання на галявині», «Кольорові почуття Гуціо», «Здорово, смачно, яскраво» та «Макаронні експерименти». Участь у цих проєктах сприяла розвитку пізнавальної активності, творчого мислення, екологічної свідомості, а також умінь співпрацювати й ефективно спілкуватися.

Дошкільнята активно брали участь у житті школи, долучалися до численних свят і заходів, серед яких День кольорової крапки, Свято святого Миколая, бал-карнавал, святкові майстер-класи та Дні родини й української культури. Із великим захопленням вони також брали участь у заходах, присвячених популяризації української культури й традицій, зокрема, в різдвяному концерті «Зустріч із колядою», Святі покровительки школи — Лесі Українки, Святі вишиванки тощо.

Важливим напрямом роботи було ознайомлення дітей з українською та польською культурою, традиціями й звичаями, що сприяє вихованню взаємної поваги та формуванню національної й культурної ідентичностей. Важливі були також навчальні екскурсії, освітні заняття, мистецькі та інтеграційні заходи, що допомагали

eprasa.pl 17d4786d0a

дітям розвивати самостійність, творчі здібності та навички співпраці.

Знаменитим підсумком роботи дошкільнят упродовж навчального року стало свято «Прощавай, дитячий садок!», яке відбулося 18 червня 2026 року. Під керівництвом вихователькі А. Домбровної та асистентки вчителя Л. Ващук діти підготували чудову мистецьку програму, присвячену чотирьом порам року. Кожну пору року супроводжували вдало підібрані пісні, вірші та танцювально-рухові композиції, що створили цілісне й яскраве дійство. Святкову атмосферу доповнювали ретельно підготовлені декорації, які підкреслювали особливості кожної пори року.

Під керівництвом учительки англійської мови Наталії Куліш дошкільнята також перевтілилися в героїв казки *Спляча красуня*, представивши інсценізацію традиційної рухливої пісні *There was a princess long ago*. Діти продемонстрували ключові компетентності, зокрема, вміння працювати в команді, проявляти артистичні здібності, впевнено виступати перед аудиторією та успішно навчатися. Вони також показали високий рівень мовної компетентності, особливо у володінні українською мовою як мовою національної меншини та англійською мовою.

Чудові декорації та художнє оформлення свята стали свідченням великої відданості, творчості й таланту педагогів та всіх, хто підтримував їхню працю.

Урочистість пройшла у щирій і зворушливій атмосфері, ставши прекрасним завершенням дошкільного етапу навчання та важливою подією для дітей, їхніх батьків і всієї шкільної громади.

Подяка

Неоціненну підтримку в реалізації всіх заходів надавали батьки, які активно приєднувалися до життя дошкільної групи та школи.

Завдяки спільним зусиллям учителів, дітей, батьків та працівників школи минулий навчальний рік став часом численних успіхів, радості, нових відкриттів і всебічного розвитку наймолодших вихованців та всіх школярів.

За зразкову активність у 2025/2026 навчальному році щиро всім дякую!

eprasa.pl 17d4786d0a

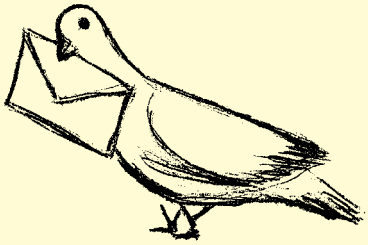

«СВІТАНКОВА» ПОШТА

Алла Кирда-Омелян

Місія

У 2022–2026 роках українська художня гімнастика пережила етап значної трансформації. Попри повномасштабну війну наші гімнастки зберегли конкурентоспроможність та продовжують утримувати статус світової еліти. Низка нагород на Чемпіонаті Європи 2023, золото Чемпіонатів Європи та Світу 2025, перемога на Кубку світу 2026, золото та срібло на Європейському Кубку 2026 пов'язані з іменами українських гімнасток Таїсії Онофрійчук, Поліни Каріки та інших спортсменок збірної команди України.

Водночас, через російське вторгнення, багато українських спортсменок та тренерів були змушені переселятися до інших регіонів країни або виїжджати за її межі. Так сталося з 14-річною гімнасткою Діаною Заічко з Київщини, якій з мамою та бабусею довелося виїхати за кордон. Разом із тим, як інша частина її родини продовжує жити та працювати в Україні: батько служить на митниці та захищає економіку держави, перешкоджаючи контрабанді, а старша сестра очолює службу у справах дітей та сім'ї Об'єднаної територіальної громади Київщини і займається питаннями підтримки та захисту дітей, які опинились у складних життєвих обставинах.

Попри складнощі адаптації до нової мови, культури, особливостей шкільної програми, Діана не припинила займатися улюбленою справою. Любов до спорту, на думку дівчини, вона успадкувала від своєї родини. Адже спортом в її сім'ї захоплювалися всі: тато займався футболом, мама — фігурним катанням і народними танцями, старша сестра — кінним спортом. Цікаво, що батьки Діани познайомилися... у спортивному залі. Тож, здається, що у своїх доньок ще до народження заклали любов до спорту, наче зробили її частинкою ДНК.

З чотирьох рочків Діана почала займатися художньою гімнастикою і 15 років потому вона не уявляє свого життя без неї. Вважає цей вид спорту частиною себе: свого характеру та своїх цінностей. За ці роки вдалося стати кандидаткою у майстри спорту України, переможницею всеукраїнських та міжнародних змагань, студенткою Національного університету фізичного виховання і спорту України. Окремий привід для гордості викликає заснування першої школи художньої гімнастики у Лозанні — олімпійській столиці світу. Це не лише цікавий і непростий досвід організаційної роботи, а й можливість передавати свої знання і вміння наступному поколінню.

Ідея тренувати дітей-біженців з'явилася з перших днів повномасштабної війни. Щойно почалося російське вторгнення, Діана створила благодійний Telegram-канал, де проводила безкоштовні онлайн тренування для вихованок спортивного клубу, який заснувала та очолює мама Діани. Згодом до занять почали долучатися гімнастки з різних куточків України. Саме тоді стало зрозуміло, наскільки важливо, навіть у найважчі часи, дати дітям можливість рухатися, відволіктися, відчути підтримку та хоча б ненадовго повернутися до звичного життя.

Опинившись за кордоном, Діана приєдналася до роботи благодійного фонду «IvAlive» та почала проводити регулярні тренування з гімнастики для діток-біженців. Згодом вона помітила, які вони стійкі, сильні духом, працьовиті. Попри всі складнощі життя в іншій країні, маленькі українці не втрачають бажання навчатися, розвиватися, досягати нових висот. Тривалий час разом із дівчатками заняття охоче відвідували і кілька хлопчиків, один з яких уже встановив свої перші спортивні рекорди. Щирі дитячі усмішки, обійми, подаруночки у вигляді власних малюнків та листівок, а головне — оченята, які горять бажанням тренуватися, надихають наставницю продовжувати свою справу.

Рік тому Діана відкрила власну школу художньої гімнастики «Lausanne Grace». Можливо, саме цей заклад допоможе талановитій тренерці втілити в життя мрію: щоб українські діти, з якими вона працює, почали успішно виступати на місцевих та міжнародних змаганнях, щоб вони мали можливість показати свої здібності всьому світу. Адже, кожен виступ українських вихованок для неї — це значно більше, ніж спортивний результат. Це історія про непростий шлях, віру в свої сили, наполегливу працю та перемогу над собою. Допомогти маленьким українкам пройти цей шлях — амбітна і благородна місія.

eprasa.pl 17d4786d0a

ПОЛКОВНИК ПОВЕРНУВСЯ ДОДОМУ

Дорогі «Світанчата»!

В Україні відбуваються важливі події, які допомагають нам пам'ятати свою історію та наших героїв. Україна повертає своїх героїв XX століття, які через історичні обставини опинилися похованими за кордоном. Серед них особливе місце займає Євген Коновалець — один із найвідоміших борців за українську державність. Уявіть: Ви мешкаєте далеко від України, але не забуваєте про неї. Саме так багато років жив Коновалець. Він народився у 1891 році в селі Зашків біля Львова. У той час Україна не була незалежною державою, а її землі були поділені між різними державами. Українці мріяли про власну вільну країну, і Коновалець присвятив цій мрії своє життя. Під час української революції 1917–1921 років він став одним з організаторів і командирів Січових стрільців — українського військового формування, яке боролося за українську державність. Після поразки визвольних змагань Коновалець опинився за межами України, але не припинив працювати заради її незалежности. У 1920 році він став одним із творців Української військової організації (УВО). В ній об'єдналися переважно колишні українські військові, які не хотіли змиритися з поразкою та прагнули продовжувати боротьбу за українську державність. Коновалець розумів, що Україні потрібні не лише військові, а й освічені та свідомі люди, особливо молодь. Тому в 1929 році виникла Організація українських націоналістів (ОУН), а Коновалець став її першим керівником. ОУН була ширшим українським рухом, який прагнув незалежної України та об'єднання українців навколо ідеї власної держави. Якщо сказати зовсім просто: УВО була тісно пов'язана з колишніми військовими, а ОУН стала ширшим рухом за незалежну Україну.

І тут історія Коновальця стає особливо близькою для українських дітей у Польщі. Багато хто з Вас живе далеко від України. Хтось приїхав сюди з батьками, а хтось народився вже у Польщі й, можливо, ще жодного разу не був в Україні або пам'ятає її лише з раннього дитинства. Можливо,

Ви знаєте Україну з розповідей батьків, бабусь і дідусів, зі старих фотографій, українських книжок, пісень і родинних традицій. Але для того, щоб бути українцем, необов'язково жити в Україні. Можна ходити до польської школи, мати друзів, які говорять іншими мовами, і водночас залишатися українкою чи українцем. Говорити українською, знати історію своєї родини, читати українські книжки та берегти традиції — це теж означає зберігати зв'язок із Батьківщиною.

Коновалець багато років жив далеко від України, але ніколи не забував, звідки походить. 23 травня 1938 року в Роттердамі його вбив агент радянської спецслужби НКВС. Євгена Коновальця поховали в Нідерландах. У травні 2026 року Україна повернула на рідну землю Андрія Мельника та його дружину Софію Федак-Мельник, які багато років були поховані за кордоном. Перепоховали їх на Національному військовому меморіальному кладовищі з військовими почестями. Тепер перепохований у цьому самому місці буде Євген Коновалець. 15 серпня 2026 року у Патріаршому соборі Воскресіння Христового УГКЦ в Києві відбулося прощання з Євгеном Коновальцем та заупокійний парастас за ним.

Україна працює над створенням Пантеону українських героїв — місця, де вшановуватимуть людей, які зробили великий внесок у боротьбу за свободу та незалежність України. Для нас це не просто історична подія. Це повернення пам'яти — пам'яті про людей, які жили далеко від України, але не забували її. І нехай їхня історія нагадує кожному з нас: де б ми не жили — в Україні, Польщі чи будь-якій іншій країні — ми можемо берегти свою мову, знати свою історію і пам'ятати, хто ми є. Бо навіть, якщо Ти ще не бачила / не бачив України, Україна може жити у Твоєму серці, Твоїй мові та Твоїй пам'яті.

Наталія Оринчак, м. Венґожево

Світлина з мережі

СвітаНок — додаток «НС» для дітей
Відповідальна редакторка: Катерина Сень
Малюнки: Катерина Степан

Адреса редакції:
«СВІТАНОК» ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa
Електронна пошта: switanok@nasze-slowo.pl
Dodatek „Switanok" dofinansowano ze środków Budżetu Państwa.

eprasa.pl 17d4786d0a